

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

POLLEN

" MARKSİST BİR EKOLOJİ HAREKETİ İÇİN "

N. Gorshkov- 1970

Eylül- Ekim 2021 Ekolojik İhtilaf Haberleri | Barınamıyoruz Hareketi: Kent Hakkına Sahip Çıkmak | Kapımıza Dayanan Kıtlığın Sorumlusu Kim ve Çözüm Nerede? | Fosili Terk Etmek İçin Bir Sebep Daha: Emekçiye Yüklenen Zamlar | Nükleer Son Çare Değil, En Büyük Tehdit | Paris İklim Anlaşması Onaylandı, Ne Oldu | Herkesin Sesine İhtiyacımız Var: Halkın Alternatif İklim Zirvesi - COP26 Koalisyonu ve Türkiye'deki İklim Eylemliliği | Ne Gökçek Ne Mansur Rant Yoluna Hayır! | İkizköy'den Deniz Aktarıyor | Bir Veganın Yangın Dönemi Gözlemleri | J. B. Foster- Doğanın Dönüşü İncelemesi | Çevresel Irkçılık

POLEN' den merhaba...

Polen Ekoloji Kolektifi olarak 2019'da Alamos Gold'a karşı uzun süreli bir mücadeleyi var eden Kazdağları direnişinin en hararetli günleri sırasında kuruluşumuzu ilan ederek esasında mevcut hareketin içinden gelen, pratiğin içinden beslenen bir teorinin bizi daha büyük hedeflere yönlendireceğinin de bilincindeydik. Türkiye ve Kürdistan coğrafyasında çok uzun yıllardır kendiliğinden ve örgütlü bir çevre ve ekoloji hareketinden söz etmek mümkün olsa da yola çıkarken belirttiğimiz gibi bu harekete marksizmin teorik ve pratik birikimiyle dahil olmak, etkileşim içinde karşılıklı olarak evrilmek, gelişmek de ancak böyle bir anlayışla mümkün olabilirdi.

Bazı acil sorunlarımız var bu coğrafyada. Türkiye kapitalizmi emperyalist hiyerarşi içindeki entegrasyonunu özellikle son 20 yılda derinleştirdikçe doğa tahribatında da daha gözü dönmüş saldırılara girişti. İklim krizi ve yeryüzü ekosistemlerindeki taşma noktalarının aşılmasıyla gezegensel bir ekolojik yıkım süreci içindeyken "felaket kapitalizmi"nin bu yanı başımızda nefes almamızı, yaşamamızı sağlayan havayı, suyu, toprağı, insandışı canlıları bir anda ortadan kaldıran "şok" dalgaları karşısında ne yaşadığımızın farkında olmak, yaşam düşmanlarının güncel hareket tarzını tanımak, salgınla birlikte güncellenen azgın emek rejimlerinin doğa tahribatıyla örtüşen yönlerini öne çıkarmak için olanı biteni takip ederek ekoloji hareketinin eylemine tercüme etmek bizim için öncelikli bir görev olageldi. Bu basitçe bir tarih kaydediciliği olmanın ötesinde yaşama, insanlığa karşı işlenen suçları teşhir etmek, suçluyu işaret ederek harekete yöneleceği hedefi ve hattı göstermek, Türkiye özelinde devlet aygıtının tekeli kapitalist sınıfla faşizm temelinde iç içe geçmiş halinin gerektirdiği antifaşist mücadeleye uygun örgütlenmeye işaret etmek açısından bir anlam taşıyordu.

1,5 yıldır amatör bir çabayla emekçi sol basının öne çıkan haber kaynaklarını tarayarak derlediğimiz aylık ekolojik ihtilaf haberleri bültenimizi, şimdi kolektifimizin genişlemesi, nitelik birikimi ve güncel örgütlenme ihtiyaçlarına daha uygun düşmesi nedeniyle yeni bir biçime sokuyoruz. Bülteni öne çıkan ihtilaf haberleriyle Polen Dergi adıyla aylık olarak çıkaracağımız derginin içine taşıyarak haber-yorum tarzındaki yazılarla beslemeyi planlıyoruz. Bu sayede haberdeki nesnel verilerin yorumlanmasını hem yazarlar hem de okuyucular özelinde kolektif bir tartışmanın parçası haline getirmek istiyoruz.

FARKLI POLİTİK EKOLOJİ AKIMLARIYLA POLEMİKTEN HAYVAN ÖZGÜRLÜĞÜNE, KENT EKOLOJİSİNDEN MARKSİST EKOLOJİNİN KAVRAMLARININ TANITILMASINA FARKLI KÖŞELERLE İÇERİĞİ BESLEMİYİ DÜŞÜNÜYORUZ.

Umarız başarılı oluruz. Polen Dergi'nin bel kemiğini bülten oluşturmayı sürdürse de, süren ekoloji direnişlerinin sesini doğrudan yansıtmaktan marksist ekoloji alanında çıkan kitapların incelenmesine, çocuklara ekolojiyi tanıtmaktan iklim biliminin Türkiye dışındaki güncel gelişmelerine, farklı politik ekoloji akımlarıyla polemikten hayvan özgürlüğüne, kent ekolojisinden marksist ekolojinin kavramlarının tanıtılmasına farklı köşelerle içeriği beslemeyi düşünüyoruz.

Bu sayıda...

Polen Dergi' nin Kasım sayısı olarak çıkan bu ilk sayısında geçinmeyi imkansızlaştıran kira, gıda ve enerji fiyatlarıyla ilgili haberleri Çise Yıldız, Fırat Can Tokuri ve Elif Cansu İlhan son gelişmeler doğrultusunda inceliyor. Fosil gazında Rusya ile görüşmelerden çıkan nükleer "müjdesini" ise yine enerji köşesinde Onur Yılmaz ele alıyor.

Geçtiğimiz ayın en önemli haberlerinden Paris Anlaşması'nın mecliste onaylanmasını ise Nazlıcan Demir devletin sahte adımları olarak okuyor. Paris ve COP26 gündemleriyle öne çıkan iklim adaleti hareketinin son dönemdeki kümelenişi COP26 Koalisyonu'ndan bilgileri Sultan Gülsün aktarıyor. Süren direniş ve gelişmelerle ilgili ise Rant Yoluna Hayır İnisiyatifi'nden ODTÜ öğrencisi Tuğulka ve İkizköy Çevre Komitesi'nden Deniz Gümüşel sorularımızı yanıtlarken yaz dönemindeki yangınlarda gönüllü olarak çalışan üyemiz Mansur Karaca hayvanları kurtarma çalışmalarındaki deneyimini paylaşıyor. Bu ay, Türkçe çevirisi henüz çıkan Foster'ın Doğanın Dönüşü kitabının bir incelemesi İbrahim Erkol'un çevirisiyle sizlerle buluşurken Helin Nur Güler köşesinde "çevresel ırkçılık" kavramını işliyor. Kapıbara Ekolojik Oyun Kutusu kartlarıyla Ozan Aksünger çocuklar için öğretici bir set hazırlıyor.

Polen Ekoloji Kolektifi olarak amatör ruhumuzu korurken politik iddiası yüksek adımlar atmaktan çekinmeyen, ekoloji hareketinin eksiklerini eleştirirken bu alanlarda sorumluluk almayı başat görev bilen bir tarzda çalışmalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz. Bu dergi böyle bir çabanın pratikteki karşılığı olarak umarız uzun süre yaşamaya devam eder. Bir aşamada matbu hale getirmek önümüzdeki hedeflerden biri olsa da başlangıçta artık okuma deneyimi için de alışık olduğumuz ekranlardan sesleneceğiz. Geri dönüşlerinizi, yazılarınızı, şiir, karikatür, bulmaca dahil farklı biçimlerde katkılarınızı bekliyoruz.

İyi okumalar.

İçindekiler

04

HİÇ BİR YER
GİTMIYOR
NÖBET

20

24

04

Almanak

Eylül- Ekim 2021 Ekolojik ihtilaf
Haberleri

18

Kent Ekolojisi

Barınamıyoruz Hareketi: Kent
Hakkına Sahip Çıkmak

20

Gıda

Kapımıza Dayanan Kıtlığın
Sorumlusu Kim ve Çözüm
Nerede?

24

İklim Hareketi

Herkesin Sesine İhtiyacımız
Var: Halkın Alternatif İklim
Zirvesi - COP26 Koalisyonu ve
Türkiye'deki İklim Eylemliliği

01

22

27

31

34

36

41

42

46

47

Polen'den

Fosili Terk Etmek İçin Bir Sebep Daha:

Emekçiye Yüklenen Zamlar

Nükleer Son Çare Değil, En Büyük
Tehdit

Paris İklim Anlaşması

SÖYLEŞİ: Ne Gökçek Ne Mansur Rant
Yoluna Hayır!

SÖYLEŞİ: İkizköy Direnişi

Bir Veganın Yangın Dönemi Gözlemleri

KİTAP TANITIMI: John Bellamy FOSTER-
Doğanın Dönüşü

KAVRAM: Çevresel Irkçılık

POLEN ÇOCUK

Bizi okuyun: www.polenekoloji.org

Bize katılın: Polen Ekoloji Kolektifi kayıt formu

Bize ulaşın:

@polenekoloji

[Youtube kanalı](#)

bilgi@polenekoloji.org
polenekoloji@gmail.com

Almanak

Ekolojik İhtilaf Haberleri Eylül-Ekim 2021

13 Eylül

Global Witness: 2020 yılında 227 çevre savunucusu öldürüldü

Rapora göre 2020'de ormanlar, su kaynakları ve okyanuslar gibi doğal kaynakları savunan 227 çevre savunucusu öldürüldü. 2015'te Paris İklim Anlaşması'nın imzalanmasından bu yana her hafta 4 aktivistin öldürüldüğü bildirildi. Cinayetlerin yaklaşık üçte birinin ağaç kesme, madencilik, büyük ölçekli tarım işleri, hidroelektrik barajlar gibi kaynak kullanımıyla bağlantılı olduğu işaret edildi.

20 Eylül

G20 ve sürdürülebilir tarım yalanı

G20 tarım bakanları İtalya'daki toplantılarında 21 maddelik 'Floransa Bildirisi'ni açıkladılar. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın kabulünden 6 yıl sonra hâlâ dünyada yaklaşık 2 milyar insan gıda güvensizliği yaşıyor. BM Gıda Sistemleri Zirvesi Diyalogları Başdanışmanı David Nabarro gıda sistemlerinin dönüştürülmesinde çok paydaşlı diyalog sürecini vurgularken Türkiye'yi örnek gösterdi. Türkiye'de tarımsal üretim gıda tekelleri lehine darbelenirken en temel gıda ürünlerinin ithalata bağlanmış olması bu örneğin amacını ortaya koyuyor.

25 Eylül

Çevreye ve doğaya yönelik ağır zararlar ekokırım suçu sayılacak

"Ekokırım" kavramı Pasifik ada ülkeleri tarafından Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin 2019 yılında gerçekleştirdiği Taraf Devletler Kurulu'nda tartışılmıştı. Haziran 2021'de Stop Ecocide Foundation'ın (Ekokırımı Durdurun Vakfı) girişimiyle uluslararası uzmanlardan oluşan bir heyet ekokırım suçunu tanımladı; "Çevreye ağır ve geniş çapta ya da ağır ve uzun vadeli bir biçimde zarara yol açmasının kuvvetle muhtemel olduğunun bilincinde, yasa dışı veya keyfi olarak işlenen fiiller ekokırım suçunu oluşturur." Ekokırım, gelecek yıl Kurul'da kabul edilirse UCM'nin ilgi alanına giren 5. suç başlığı olacak.

GÜNEY AFRİKALI FİKİLE NTSHANGASE (65) KWAZULU-NATAL EYALETİNDEKİ TENDELE KÖMÜR MADENİNİN GENİŞLETİLMESİNE KARŞI YASAL SÜRECİN DEVAM ETTİĞİ BİR MÜCADELE YÜRÜTÜYORDU. GEÇTİĞİMİZ AYLARDA EVİNDE VURULARAK ÖLDÜRÜLDÜ.

Almanak

26 Ekim

Ressam Gökçe Erhan'ın Evinde Şüpheli Yangın

Trabzon'un Sürmene ilçesinde yaşayan, çevre sorunlarına eserleriyle dikkat çekmeye çalışan ressam ve ekoloji aktivisti Gökçe Erhan'ın iki katlı ve yöresel mimarili evi kundaklama şüphesi taşıyan yangında kül oldu. Söz konusu yangın, deniz ekosistemine zarar verdiği iddiasıyla kültür balıkçılığı tesislerine karşı gerçekleştirilecek basın açıklamasına saatler kala çıktı.

GÖKÇE ERHAN EVİ
YANDIKTAN HEMEN SONRA
BALIK ÇİFTLİKLERİNE KARŞI
EYLEMDE BASIN AÇIKLAMASINI
OKURKEN...

İklim Krizi ve Kuraklık

4 Eylül

Süphan Dağı'ndaki krater gölleri kurudu

Ağrı Patnos ilçesinden Süphan Dağı'na tırmanan dağcılar 3 krater gölünün kuruduğunu tespit etti.

5 Eylül

Akşehir Gölü'nde arabayla karşıya geçiş

Akşehir Gölü, bilinçsiz tarımsal sulama ve iklim değişikliği sonucu tamamen kurudu. Kuruyan gölde otomobille uçtan uca gezilebiliyor, köylüler büyükbaş hayvanlarını burada otlatıyor. Gölde daha önceden pek çok balık türü yaşıyordu.

9 Eylül

Kömürün yüzde 90'ı yer altında kalmalı

Nature'daki araştırmaya göre 1,5 °C eşiğinin aşılması için dünya genelinde petrol ve gaz rezervlerinin % 60'ı, kömürün ise % 90'ı yer altında bırakılmalı. Enerji arz ve talebinin incelendiği çalışmada fosil yakıt üretiminde 2020 tepe noktası olmalı ve ilk yıllarda çok hızlı olacak şekilde 2050'ye kadar her yıl ortalama % 3 azalmalı.

9 Eylül

Gürpınar'da baraj gölü kurudu

Van'ın Gürpınar ilçesinde sulama ve enerji için kurulan Zerne Baraj Gölü taban seviyesine indi. Kuraklık nedeniyle göl, artık sulama ve enerji amaçlı kullanılamıyor.

4 Eylül

Kartal Gölü'nde kuraklık

Antalya'nın Kaş ilçesindeki 6 dekarlık Kartal Gölü'nün alanı 1 dekara kadar düştü. Kemer Mahallesi Muhtarı Ramazan Çatılı, "Yüzyıllardır bölgeye hayat veren, güzellik katan Kartal Gölü ilk kez kurudu. Etrafındaki yeşil örtü yok oldu" dedi.

Almanak

13 Eylül

Göksu Çayı taşınıyor, Adıyaman'da su sıkıntısı

Melen'in, Istranca Dağları'nın suları İstanbul'a, Kızılırmak Nehri'nin suyu Ankara'ya, Hirfanlı Barajı'nın suları doğalgaz depolama alanlarından biri olan Tuz Gölü havzasına, Mersin'de inşa edilen barajda biriktirilen sular Kıbrıs'a taşınırken bu tip ekolojik yıkım projelerinden biriyle şimdi de Göksu Çayı kanallarla 1,5 kilometre uzaklıktaki Çamgazi Barajı'na ve oradan 150 km uzaklıktaki Antep'e taşınıyor. İçme suyu dönüşümlü verilmeye başlanan Adıyaman'da ise çiftçiler de tarım için yeterli suya erişemiyor.

19 Eylül

Bodrum Mumcular Barajı alarm veriyor

İlçenin içme suyu ihtiyacını karşılayan barajın doluluk oranı % 10'un altına düştü. Doç. Dr. Ceyhan Özçelik "Ekim ayında başlayacak '2022 Su Yılı'nın ilk aylarında, yağış miktarının düşük kalması beklenebilir. Kış aylarında yağışlarla birlikte rezervlerde bir artış olacak. Ancak kuraklığın gelecek yıllarda da devam edebileceği düşünülerek gerekli önlemler alınmalıdır," diye belirtti.

19 Eylül

Burdur'daki Karataş Gölü tamamen kurudu

Karamanlı Ovası'nda 1190 hektar büyüklüğündeki tatlı su gölü olan ve uluslararası sulak alanlar listesinde yer alan ve 1985'te yaban hayatı koruma alanı ilan edilen Karataş Gölü, tamamen kurudu.

26 Eylül

Van Gölü'nde su seviyesi 3 metre düştü

Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre bir önceki yıla oranla bu sene yağışlar yüzde 40 azaldı. Yapılan araştırmaya göre, Van Gölü'nün bazı bölgelerde bir ila 2 kilometre çekildiği, su seviyesinin 3 metre düştüğü tespit edildi.

24 Eylül

Tüm dünyada "iklim grevi" eylemleri gerçekleştirildi

Küresel İklim Grevi'nin organizatörleri; Avrupa, Afrika ve Kuzey ve Güney Amerika'da büyük etkinliklerle birlikte dünya çapında bin 800'den fazla kentte eşzamanlı protestolar düzenlendiğini söyledi. Greta Thunberg'in de Berlin'deki eyleme katıldığı Almanya'da 620 binden fazla eylemci gösterilere katıldı. Reichstag parlamento binasının önünde birkaç gün sonraki Almanya seçimleri öncesi kitleye seslenen Thunberg, "Evet, oy vermeliyiz, oy vermelisiniz ama unutmayın ki sadece oy vermek yeterli olmayacaktır. Sokaklara çıkmaya devam etmeliyiz" diye konuştu.

Çevre aktivistleri, Londra'da da sokaklardaydı. Parlamento Meydanı'nda toplanan 200'den fazla protestocu, hükümetin iklim krizi konusunda harekete geçmesini talep etti.

İtalya'da Torino kenti gösterilerin ana merkezi olurken, eylemcilerin esas buluşma noktası Portekiz'de Lizbon, Yunanistan'da Atina, Ukrayna'da Kiev, İspanya'da Madrid, Kanada'da Ontario, ABD'de ise New York oldu.

Arjantin'de ise 35 bin eylemcinin Buenos Aires'de Kongre binasının önünde toplanması dikkatleri çekti. Eylemciler, iklim adaleti ve sosyal adalet talebinde bulundu.

Fridays for Future'ın çağrıcılığıyla iklim krizinden en çok etkilenen, en savunmasız ülkelerde de adalet talebi yükseldi. Bu ülkeler arasında Kenya, Uganda, Zambiya ve Libya gibi Afrika ülkeleri; Filipinler, Pakistan, Hindistan ve Bangladeş gibi Asya ülkeleri; Brezilya, Venezuela ve Meksika gibi Latin Amerika ülkeleri de yer aldı. Brezilya'da gecenin bir yarısında, Filipinler'de ise sabahın ilk ışıklarıyla harekete geçen aktivistler, devlet başkanları Duterte ve Bolsonaro'ya seslenerek, "Halka yalan söylemeyi bırakın" dedi.

Libya'daki iklim aktivistleri ise nisan ayında yaptıkları son grevin ardından bu kez farklı bir şey

Almanak

yapmaya karar verdi. Üç şehirde sokakları temizlemek üzere yola çıkan ve çuvallar dolusu plastik atık toplayan aktivistler, plastiğin deniz yaşamına etkilerine dair farkındalık yaratmayı amaçladıklarını aktardı.

Pakistan'ın tarıma dayalı Belucistan eyaletinde de iklim adaleti talebi yükseldi. İklim değişikliği nedeniyle kuraklıktan etkilendiklerini ifade eden aktivistler, karşılaştıkları hayati sorunların gün geçtikçe arttığını vurguladı.

Güney Afrika'da da eylemciler, hükümetin fosil yakıtlardan vazgeçmesini ve bu süreci adil bir şekilde denetlemesini istedi. Bu taleple çarşamba gününden beri grev yapan aktivistler, olarak 12 şehirde gösteriler düzenlendi.

Meksika'da protestocular, devlete bağlı petrol şirketi Pemex'i protesto etmek için bir araya geldi. Temmuz ayında Meksika körfezindeki boru hattında meydana gelen yangınla dünya gündemine oturan Pemex, okyanusun yanmasına neden olmuş ve büyük tepki toplamıştı. Mexico City'deki Ulusal Saray önünde toplanan eylemciler, şirketten, karbondan arındırma planı sunmasını talep etti.

Uganda'daki iklim eylemlerinde ise "iyileşme talebi" öne çıktı. Aktivistler bazı noktalarda ağaç dikerken, bazı noktalarda performans sanatları ve yürüyüşlerle küresel iklim grevine destek verdi.

Türkiye 'de "iklim grevi"ne 9 ilde katılım oldu

Türkiye'de de 9 ilde gösteriler vardı. Adıyaman,

Ankara, Bursa, Çanakkale, Muğla, Gaziantep, İzmir, Kahramanmaraş ve İstanbul'da kent meydanları, iklim aktivistlerinin birbirinden renkli pankartlarıyla donandı.

Gelecek için Cumalar, iklim için Gençlik ve Roots and Shoots'ın Türkiye kollarının çağrıcılığı üstlendiği, birçok kurumun da desteğini alan İstanbul grevi, Kadıköy'de gerçekleşti. Genç aktivistler, İklim Acil Durumu ilan edilmesini talep etti. Talepler arasında Kazdağları, Akbelen Ormanı ve Validebağ Korusu gibi önemli doğa alanlarında ekolojik yıkıma sebebiyet verecek projelerin durdurulması da yer aldı. Okunan basın açıklamasında "Bunların gerçekleşmesi için gençler olarak karar alma süreçlerinin her aşamasında etkin, eşit söz ve hak sahibi olarak yer almayı istiyoruz!" ifadeleri yer aldı.

Fridays for Future Ankara'nın çağrısıyla Seğmenler Parkı'nda toplanan iklim aktivistleri ise önce parkın güvenlik görevlileri, sonra bekçiler en son da polis engeliyle karşılaştı. Engele rağmen iklim krizinin durdurulmasını talep eden dövizlerini sergileyen aktivistler bir süre sonra eylemi sonlandırdı.

Nilüfer Gençlik Meclisi ise Bursa'da iklim grevi düzenledi. Basın açıklaması okuyan gençler, iklim krizine karşı hükümetlerden eyleme geçilmesini talep etti. İklim grevi öğrenciler arasında gerçekleştirilen forum ve ileri dönüşüm atölyesi ile devam etti. Atölyede metal kapaklardan rozetler yapıldı.

Kazdağları Ekoloji Platformu ise Çanakkale'de iklim için grevdeydi. Türkiye'deki artan orman yangınlarının ve sellerin hatırlatıldığı basın açıklamasında "Yaşadığımız ve gelecekte yaşanması öngörülen felaketler ekosistemin öğelerinin birer kaynak veya hammadde olarak görmekten vazgeçmemiz, doğayla uyumlu yaşam biçimlerini benimsememiz için bir uyarıdır" ifadeleri yer aldı.

Bodrum İklim Acil grubunun düzenlediği Küresel İklim Grevi eylemine kömür madeni için kesilmek istenen Akbelen Ormanları için uzun süredir mücadele yürüten ikizköylüler de destek verdi.

Almanak

Enerji İhtilafları

8 Eylül

Niğde JES sahası oluyor

Niğde Valiliği İl Özel İdaresi'nin il sınırları içindeki 21 adet jeotermal kaynak sahası için 3 yıllık arama ruhsatı vermek üzere, açık teklif usulüyle ihale yapacağı ilan edildi. Merkez ilçe dahil, Çamardı, Altunhisar, Çiftlik ve Bor ilçelerinde toplam 78.993 hektar alanda yüzlerce sondaj yapılacak. Niğde'nin yüz ölçümü 230 bin hektar. JES sahası olarak ihaleye çıkılan alanın boyutunun Niğde'nin 1/3'üne denk gelmesi nitelikli tarım arazileri ve doğal alanları yağmalayıp yok edecek.

8 Eylül

Karaburunlular: RES'ler derhal sökülsün!

Karaburunlu yurttaşlar RES'lerin yaşam alanlarına, sağlıklarına ve geçim kaynaklarına verdiği zararlara dikkat çekebilmek için açık mektup yayımladılar. Bölgedeki RES yatırımlarının gerekli mevzuata ve uluslararası hukuk kurallarına uymadığını belirten yurttaşlar yaşam tehlikesi yaratan tribünleri ve ait oldukları firmaları paylaşarak bu RES'lerin bir an önce faaliyetine son vermesini istediler.

16 Eylül

HES Körkün Çayı'nı kuruttu

HES nedeniyle Seyhan Nehri kollarından Körkün Çayı'na 2 yıldır giderek az miktarda bırakılan su son günlerde hiç bırakılmamaya başlandı. Çay üzerindeki 14 köydeki tarım ve hayvancılık için gereken suyun azlığı aynı zamanda çay etrafındaki canlı hayatı da etkiledi.

17 Eylül

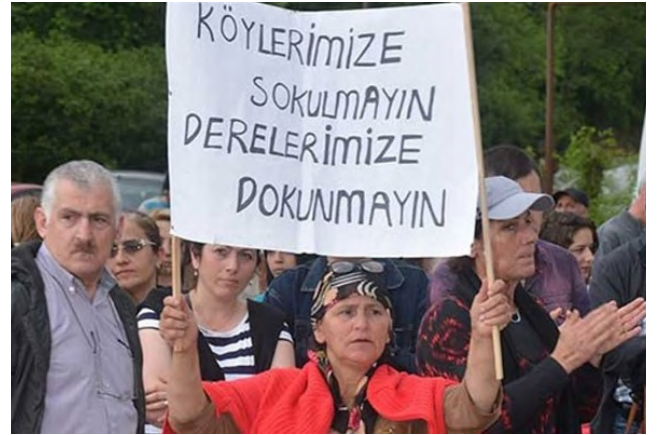
Akkuyu NES'in 1. ünitesi 2023'te tamamlanacak

RTE açıklamasında 10 bini Türk, 3 bini Rus mühendisin çalıştığı projenin Mayıs 2023'e "yetiyeceğini" söyledi. Bu tarih 2023 seçimlerinin hemen öncesinde santralin güvenlik önlemleri göz ardı edilerek inşasının hızlanması tehlikesine işaret ediyor.

21 Eylül

Türkiye'deki kapasite fazlası kömür santralleri kamu kaynaklarını tüketiyor

CREA ve Transition Zero, bölgenin en yüksek kömür tüketimi ve üretiminden sorumlu 9 Avrupa ülkesinde; Almanya, Bulgaristan, Çekya, Hollanda, İspanya, İtalya, Polonya, Romanya ve Türkiye'de fosil yakıt kapasitesindeki arz fazlası miktarını hesapladı. İki kurum tarafından hazırlanan kapasite fazlası rapor serisinin ilki olan bu yeni raporda, hesaplanan 48,8 GW, 2019 yılında AB'nin toplam kurulu fosil yakıt kapasitesinin %17'sine ve Almanya'nın bugünkü faaliyette olan toplam kömür filosundan daha fazlasına denk geliyor.

21 Eylül

Güvercinlik RES çöplüğü olacak

Bodrum Güvercinlik Mahallesi'nde doğa ve orman alanı içerisindeki Güllük RES ve Enerji İletim Hattı projesi için bakanlık, 31 Ağustos'ta ÇED Olumlu kararı verdi. Yıldız Enerji Elektrik Üretim'in projesi 8 rüzgâr türbini ve yaklaşık 4,5 km enerji iletim hattını öngörüyor. Proje için şirketin daha önce 13 tribün için aldığı ÇED Gerekli Değildir kararına bölge halkı itiraz etmiş, Muğla 1. İdare Mahkemesi kararı iki kez iptal edilmiş ve Danıştay bunu onamıştı.

Almanak

24 Eylül

Yeni Kömür Santrali Yok Sözleşmesi

Sri Lanka, Şili, Danimarka, Fransa, Almanya, Karadağ ve Birleşik Krallık'ın da aralarında bulunduğu bir grup hükümet bugün, 1,5 derece hedefini ulaşılabilir kılmak için, BM İklim Zirvesi COP26 öncesi tüm ülkeleri yeni kömürlü santrallerinin inşaatını durdurma taahhüdü vermeye teşvik etmeyi amaçlayan "Yeni Kömür Santrali Yok Sözleşmesi"ni duyurdu. Bu yeni girişim, imzacıların yıl sonuna kadar, karbonu tutulmamış yeni kömürlü termik santral projesi inşaatlarını derhal durdurmalarını gerektiriyor.

29 Eylül

Türkiye'de ithal kömür güneş ve rüzgardan daha pahalı

Ember'in çalışmasına göre son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşan kömür fiyatı, son dört ayda ikiye katlandı. Türkiye'deki mevcut kömürlü termik santrallerin %45'i ithal kömürle çalışıyor. Kömür ithalatı maliyeti 2021'de yaklaşık 5 milyar ABD dolarına ulaşarak rekor kırabilir. Beş yıl öncesine göre Türkiye'de yeni enerji santrali kurulumu maliyeti rüzgarda %32, güneşte %50 azaldı.

Türkiye'de yeni bir rüzgâr ve güneş santralindeki elektriğin maliyeti sırasıyla megawatt saat başına 40,8 ve 51,9 dolar iken, ithal kömürle çalışan mevcut termik santraller için ortalama 73 dolara ulaşıyor.

7 Ekim

Su Sermayeleşti: Toplumsal ve Kültürel Hafıza Yitirildi

Dicle Nehri, Mezopotamya topraklarında doğup Irak topraklarında Fırat Nehri ile birleşerek Şattül-arap' ta Basra Körfezi'ne dökülen bölgenin en önemli su kaynaklarını oluşturuyor. Bölgede ağırlıklı olarak "güvenlik" adı altında barajların yapıldığına dikkat çeken uzmanlar, barajların halkı göçe zorladığı, tarihsel, toplumsal ve kültürel hafızanın yitirmesine neden olduğunu belirtti. Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi ve ekolojistlerin ortak çalışmasıyla 2015'te bir araya getirdikleri verilere göre, sadece Dicle Nehri ve kolları üzerinden üzerinde 12'si yapılan, 27'si de planlanan baraj ve HES'lerin sayısı 39'a tekabül ediyor.

Almanak

Çevresel Kirlilik

9 Eylül

Müsilaj duruyor ama şekli farklı

Marmara Denizi'nin Değişen Oşinografik Şartlarının İzlenmesi Projesi'nden Levent Artüz, "Müsilajın deniz ortamı içerisinde çok farklı safhaları var, müsilaj hacminden büyük miktarlarda kaybetmeden farklı safhalar şeklinde bütün Marmara Denizi'nde halen mevcut," dedi.

13 Eylül

Mersin'de Suriye kaynaklı petrol sızıntısı temizleniyor

Mersin BB, sahili tehdit eden petrol atıklarının vereceği zararı en aza indirmek için Tarsus plajında temizlik çalışmaları başlattı. Berdan Nehri'nin denize döküldüğü alanın hem doğusunda hem de batısında petrol atıklarının temizlenmesi için çalışma yapıldı.

19 Eylül

Verimli arazide plastik sanayisine ÇED olumlu kararı

Tekirdağ'ın Ergene ilçesinde verimli tarım arazilerinin üzerine yapılması planlanan PAKOP Organize Sanayi Sitesi için "ÇED olumlu" kararı verildi. Bölge için TMMOB Tekirdağ Ziraat Mühendisleri Odası'nın açtığı davada Tekirdağ 1. İdari Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı vermişti. Kararda bölgenin 1. sınıf tarım arazisi olduğu, sulu tarım yapılmasının olanaklı olduğu hükmedilmişti.

21 Eylül

Gediz Nehri'ndeki kirliliğe ilişkin analiz raporu açıklandı

İzmir BB, Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi'ne gönderdiği yazıda Gediz Havzası'nda yer alan Alaşehir Çayı'nın kirliliğinin önüne geçmek amacıyla Ege Belediyeler Birliği olarak bölgeye paket arıtma tesisleri yapmak için iş birliğine hazır olduklarını bildirdi. Açıklamada, gözlem ve analiz sonuçlarına göre Gediz Nehri'ndeki kirliliğin ana sebeplerinin, nehre ve kollarına

yapılan evsel ve endüstriyel atık su deşarjları, hayvancılık faaliyetler ve katı atık sızıntı suları olduğu ifade edildi.

22 Eylül

Bursa Su Kolektifi'nin her ayın 22'si eylemleri sürüyor

Basın açıklamasında kolektif adına konuşan Ocak, "ODTÜ Bilim Gemisi Araştırma Ekibi, MAREM Araştırma Ekibi ve daha birçok bilim insanının yaptığı araştırma neticeleri Marmara Denizi'nin kirlenmesinin bütün hızıyla, artarak devam ettiğini, bunun sonucu olarak bu bölgede ekosistemin çöküşünün dramatik boyutlara ulaştığını gözler önüne serdi. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Müsilaj Bilim ve Teknik Kurulu, tüm yetkililer, ulusal ve uluslararası basında büyük yankılar uyandıran bu bilimsel açıklamalar karşısında neden halen suskundur?" diye sordu.

23 Eylül

Türkiye'deki hava kirliliğine karşı çağrı: DSÖ'nün önerdiği seviye yakalansın

Çevre, iklim ve Sağlık için İş birliği Projesi (ÇİSİP) çatısı altında bir araya gelen kurum ve kuruluşlar, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) güncellediği hava kirliliği kılavuz değerlerini Türkiye'nin de benimsemesi için çağrıda bulundu. DSÖ, insan sağlığına en çok zarar veren hava kirlleticilerinden olan kanserojen ince partikül madde PM2.5 için sınır değeri yıllık 10 µg/m3'ten (metreküpte mikrogram) 5 µg/m3'e, günlük 25 µg/m3'ten 15 µg/m3'e indirmişti.

27 Eylül

Mersin'de Müsilaj Tehlikesi

321 kilometrelik sahiliyle Mersin müsilaj riski olan illerin başında. Mersin Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi İşleme Teknolojisi Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Deniz Ayas şu anda Mersin'in Silifke ilçesi açıklarındaki Dana Adası ve Boğsak tarafındaki daha kapalı alanlarda müsilaja rastladıklarını ifade etti. Şimdilik akıntının fazla olmadığı küçük koy ve körfezlerde görülen müsilaj, tarımsal ve kentsel atıkların deşarjına önlem alınmazsa tüm deniz ve kıyı ekosistemlerinin çökmesine neden olacak olduğunu dile getirdi.

Almanak

7 Ekim

Aliağa'da Köylüler Cüruf Tesisi ÇED Toplantısını Yaptırmadı

Aliağa'nın Şehit Kemal Köyünde HABAŞ ve Ekovar şirketleri tarafından yapılması planlanan Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık Bertaraf Tesisi Projesi'nin ÇED toplantısı Yukarı Şehit Kemal Mahalle Muhtarlığı önünde yapılmak istenirken köylüler, "Cüruf dağları istemiyoruz" diyerek toplantıyı yaptırmadı.

22 Ekim

Bursa'nın Suları Ranta Kurban Ediliyor

Bursa Su Kolektifi, Marmara Denizi'nin kirletilmesi, deniz canlılarının toplu ölümleri ve Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin su kaynaklarını ticarileştirmesine dair Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü önünde basın açıklaması gerçekleştirdi. Bilim insanlarının yaptıkları analizler sonucunda deniz canlılarının toplu ölümlerini öngördüklerini söyleyen Bursa Su Kolektifi üyeleri, yaşananların kapitalist neoliberal politikaların bir sonucu olduğunu dile getirdi.

Doğa Tahribatı ve Ormansızlaştırma

9 Eylül

85 bin futbol sahası orman kül oldu

HDP Tarım Bülteni'nde yer alan bilgilere göre Temmuz-Ağustos'taki yangınlarda temiz hava, su kaynakları, yerleşim yerleri hasar gördü; yaşam alanlarındaki canlılar, ağaçlar ve bitkiler yok oldu. Binlerce gönüllü, sivil toplum örgütleri, itfaiye çalışanları ve belediyelerin dayanışma gösterdi. Devletin yangın söndürme lojistiği konusunda yetersiz envantere sahip olduğu ortaya çıktı.

14 Eylül

Muğla'da ormanlar maden, otel ve RES oluyor

Muğla'nın farklı ilçelerindeki birçok ormanlık alanın ranta açıldığı ortaya çıktı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, farklı ilçelerdeki orman alanlarında 7 adet maden, otel ve RES projesine 'ÇED Gerekli Değildir' ve 'ÇED Olumlu' raporları verdi.

Almanak

15 Eylül

Ormanlar bombalanarak yanıyor

Lice ilçesinde askerlerin üs bölgesinin çevresindeki ormanları ateşe verdiği öğrenildi. Dersim'in Ovacık ilçesinde bombardıman sonucu tekrar orman yangını başlarken, Gabar Dağı da aynı nedenle yanıyor. Ovacık'a bağlı Sevqu (Yaylagünü) ve Xezku (Otlubahçe) köylerinin dağlık kesimlerinde bombardıman sonucu orman yangını çıkmış, yangın müdahale etmek isteyen HDP'liler askerlerce engellenmişti.

17 Ekim

Bingöl'den "Ekolojik Kırımı Durdurun" Çağırısı

Bingöl'de bulunan 86 sivil toplum örgütü, Karacehennem Ormanı'ndaki ağaç kesiminin "ekolojik kırım" olduğunu belirterek, kesim işleminin bir an önce durdurulmasını talep etti. Bingöl Valiliği'nin ormanda gençleştirme çalışması yapıldığını açıklasa da basın açıklamasında bu ormanların ekosistem içinde kendiliğinden geliştiği, bu tip ormanlarda gençleştirme çalışması yapılamayacağı belirtildi.

24 Ekim

Akbelen Ormanı'nda Ağaçların Kesilmemesi İçin Köylülerin Direnişi 100 Gündür Sürüyor

Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan Akbelen Ormanı'nda ağaçların kesilmesine karşı direnişlerini sürdüren ikizköylüler "kömür, su ve su hakkı" konulu panel düzenledi. Panelde konuşan ekolojist Prof. Dr. Beyza Üstün, suyun şirketlere bir meta olarak verilmesini bir bütün olarak görmek gerektiğini söyledi. Kömürün yeraltından çıkarılmasından, taşınmasından, santralde yakılmasına kadar suyu tükettiğini belirten Üstün, "Şirketler sadece insanlardan değil yöredeki tüm ekosistemlerden, dolayısıyla tüm canlılardan ve yaşamdan suyu alıyor. Kâr için, sermaye birikimi için su metalaştırılırken, yapacağımız en önemli müdahale hep birlikte karşılıklarına dikilmektir" diye konuştu.

Madencilik

4 Eylül

Maden ve taş ocakları fındık ve çayı öldürdü

Ordu, Rize ve Samsun'un Kavak ilçesinde yoğunlaşan taş ocaklarından gelen toz bulutları ürün verimini ciddi şekilde düşürüyor. Samsun'da mısır, Ordu'da fındık, Rize'de çay üretimi yapılamayacak duruma ilerliyor. İkizdere'deki gibi içme suları kirleniyor, dere yatakları kuruyor. Ayı, tilki, ceylan gibi hayvanların yaşam alanları yok oluyor. Bitki örtüsü kaybıyla Ordu'da Ağustos yağışlarında 3 günde 255 noktada heyelan oldu.

5 Eylül

Yatağan kan ağlıyor

Yüzde 56'sı maden sahası olarak işaretlenen Muğla'da bu yaz yanan 66 bin hektar ormanlık alanın yüzde 60'ı maden sahası lisansı verilen bölgelerde bulunuyor. Akbelen ormanı alanı da yine Yeniköy ve Kemerköy termik santrallerine kömür sağlayacak madencilik için kesilmeye çalışılıyor.

19 Eylül

Madencilik Arguvan'ı haritadan silecek

Malatya'nın başta Arguvan, Pütürge, Hekimhan, Kuluncak, Doğanşehir ve Yeşilyurt ilçeleri olmak üzere hemen hemen tüm ilçelerinde madencilik faaliyeti için şirketler son 4 yılda 814 ÇED başvurusu yaptı. Malatya'nın doğasına sahip çıkmak amacıyla 11 ay önce kurulan Malatya Çevre Platformu'ndan Hüseyin Çıplak, "Arguvan'da maden çalışması durdurulmazsa yaşam alanlarımız yok olacak" dedi.

27 Ekim

Tire'de Köylüler ÇED Toplantısı Yaptırmadı

İzmir'in Tire ilçesine bağlı Büyükkale ve Küçükale mahalleleri yakınındaki Kartal Dağı'nda açılmak istenen mermer ocağı için 26 Ekim'de yapılacak olan ÇED toplantısı, köylüler tarafından engellenirken, köylüler '20 kişi istihdam edilecek diye dağların katledilmesine izin vermeyeceğiz' dedi.

Almanak

Kent Suçları, Tarihi-Kültürel Miras ve Mülksüzleştirme

5 Eylül

Tarlalar Kanal İstanbul'a yol olacak

Resmi Gazete'de önceki gece yarısı yayımlanan kararla projeye bağlantılı Kuzey Marmara Otoyolu projesinin Nakkaş - Başakşehir kesimi için acele kamulaştırma kararı alındı. Kamulaştırılacak alanların da parsel parsel yer aldığı karar Arnavutköy, Avcılar, Başakşehir, Büyükçekmece ve Çatalca ilçelerinin bazı mahallelerini kapsıyor. Bu listeye göre arazilerin çoğunluğu tarla alanı.

İSTANBUL'UN DA TÜRKİYE'NİN DE
KANALA İHTİYACI YOK!

16 Eylül

Köylüler direndi belediye geri adım attı

Maçka'nın Hamsiköy mahallesi Kangel yaylasına akp'li Trabzon BB patlatmalı taş ocağı ve kırma-eleme tesisi yapmak istemişti. 2 binden fazla imza

toplayan bölge halkı belediyeyi şimdilik geri adım attırdı.

16 Eylül

Çorlu Deresi simsiyah akıyor, bölgede
kanser vakaları artıyor

Kirli suyuyla sık sık gündeme gelen Ergene Nehri'nin kollarından Çorlu Deresi, simsiyah akmaya devam ediyor. Endüstriyel atıkların yol açtığı kirlilik nedeniyle bölge halkının göç ettiğini belirten Ergene Kent Konseyi Başkanı Ercüment Tuncay, "Edirne'deki hastanelerin onkoloji servislerine gidilip, bakıldığında kanser vakalarının en fazla bu bölgeden geldiği görülecektir" dedi.

21 Eylül

Köyler inşaat rantı için imara açıldı

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle köyler imara açıldı. Buna göre köylerin imar genişleme alanı, yerleşik alan sınırı, parsellere en fazla yapılacak yapı sayısı artırıldı. Köylere yapı yapabilmek için köy nüfusuna kayıtlı olma ve sürekli oturma şartları kaldırıldı. ŞPO, yönetmeliğin inşaat sektörü için yeni bir pazar alanı oluşturacağını belirtti.

21 Eylül

İkizderelilerin direniş alanı "acil
kamulaştırma" adı altında yıkılmak isteniyor

Rize İkizdere'deki İşkencedere Vadisi'nde Cengiz İnşaat için kurulmak istenen taş ocağına karşı 21 Nisan'da iş makinelerinin bölgeye girmesiyle birlikte fiili mücadeleye başlayan yurttaşların direnişlerini sürdürdükleri Gürdere köyünün girişindeki eski fabrika binası etrafındaki çadır alanı için acil kamulaştırma çalışmaları başlatılmıştı. Kaldandere Adliyesi adına arayan jandarmanın cuma günü için yıkım kararını söylediğini belirten binanın sahibi Kemal Baş, 'acil kamulaştırma' kararının da yıkım kararının da kendilerine tebliğ edilmediğini söyledi.

Almanak

22 Eylül

Şırnak'ta ÇED yağması

Şırnak'ta topluca 22 kirli tesis için 'ÇED gerekli değildir' kararı verildi. 1993-2019 yılları arasında ÇED kapsamında yalnızca 54 olumsuz karar alınırken 63 bin 112 proje için 'ÇED gerekli değildir' kararları verildi. 1993-2019 döneminde alınan 69 bin 970 kararın içinde 'ÇED gerekli' kararların oranı yüzde 0.07.

24 Eylül

Assos'un Katline Sebep Olan Sorumlular Yargılansın

Assos antik liman üzerindeki kayaların düşme tehlikesi gerekçesi ile AFAD'ın raporu doğrultusunda Ayvacık Kaymakamlığı 26 Mart 2021'de ihale sonrası inşaatı başlatmış ve alanı 500 gün süreyle kapatmıştı. Basına yansıyan görüntüler, 1. derece arkeolojik sit alanı olan Assos'ta iş makineleri ve kepçelerle kazı yapıldığı, toprak alındığı ve taşındığı ve hiçbir denetimin yapılmadığını göstermektedir. Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği ve Assos Dostları, Assos antik limanındaki doğa katliamı ile ilgili suç duyurusunda bulundu.

25 Eylül

Üsküdar Belediyesinin Validebağ Korusu itirazı reddedildi

Üsküdar Belediyesi'nin Validebağ Korusu'yla ilgili imar planının yürütmesinin durdurulması kararına itirazı reddedildi. Koru için hazırlanan 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı hakkında, İstanbul 6. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı vermişti. Validebağ Gönüllüleri'nin twitter hesabından yapılan açıklamada, "5-0 çünkü 3 karar yürütmeyi durdurma kararı, 2 karar yürütmeyi durdurma kararına itirazın reddi." denildi.

2 Ekim

Yaşam Savunucuları Assos'ta: 'Kaya Islahı Altında Doğa ve Tarih Yok Ediliyor'

Assos için bir araya gelen yaşam savunucuları, Assos'ta 'kaya ıslahı' altında gerçekleştirilen doğa ve tarih katliamının acilen durdurulması çağrısında bulundu. Yapılan açıklamada 1.derece arkeolojik ve doğal sit alanı olan Assos Antik Kenti Limanı'nın "kaya ıslahı" adı altında Dynamics Engineering adlı bir mühendislik şirketine ihale edildiği, bölgenin afet bölgesi ilan edilerek 500 gün ziyarete kapatıldığı, kaya ıslahı adı altında bölgede yapılan çalışmaların 2600 yıllık tarihi dokuya oldukça zarar vererek asıl amaçlananın otopark ve yeni ticari alanlar yaratmak olduğu belirtildi.

Almanak

5 Ekim

TOKİ'nin Beykoz Çayırı'nda Ne İşi Var?

Beykoz Kent Dayanışmasından Vahdettin Özkan ve Cüneyt Akalın, gazeteci Burcu Uğur 'un Sıcak Gündem isimli Youtube kanalına konuk oldu. Gönüllülerden Cüneyt Akalın, "Konu yargıya taşınacak gibi duruyor. Biz Beykoz Kent Dayanışması olarak Beykoz Çayırı'nın zaten 'Millet Bahçesi' olduğunu düşünüyoruz. Beykoz Çayırı'nda, Beykoz Belediyesi'nin anladığı türden bir 'Millet Bahçesi' istemiyoruz. Biz bu alanın, yapılaşmaya açılmasına karşı çıkıyoruz." ifadelerini kullandı.

13 Ekim

"Birileri Para Kazanacak Diye İnsanlar Asbest Soluyarak Ölecek"

Bina Yıkım Yönetmeliği, 13 Ekim tarihli Resmi Gazetede yayımlandı. Ancak uygulanma tarihi Temmuz 2022 olarak belirlendi. Asbest mağdurları ve asbest sökülme uzmanları, yaptıkları açıklamayla karara tepki gösterip asbest mağduru sayısının artacağı uyarısında bulundu. Yönetmeliğin yürürlüğe girme tarihine tepki gösterilen açıklamada, "Yönetmelik, neden hemen değil de 1 Temmuz 2022 tarihinde yürürlüğe girecek? Birileri para kazanacak diye insanlar asbest soluyarak ölecek. İnsanların bilgisizliği yüzünden yıllardır kentsel dönüşüm kapsamında önlem alınmadan yapılan yıkımlar nedeniyle açığa çıkan, Dünya Sağlık Örgütü'nün 1. derece kanserojen listesine aldığı asbesti soluyoruz" denildi.

20 Ekim

EGEÇEP: İzmir Büyükşehir Belediyesi Yeni Bir Kent Suçu İşliyor

İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis'i, 30 Ekim 2020 depremi sonrası orta ya da ağır hasar raporu almış tüm binalar için Bayraklı Belediye Meclisi'nin aldığı "parsel bazında yüzde 20, ada bazında yüzde 30 emsal artışı" kararını kabul ettiğini duyurdu. Belediyenin emsal artışı kararına ilişkin

açıklama yapan Ege Çevre ve Kültür Platformu (EGEÇEP), açıklama yaparak kararının yeni felaketlere yol açacağını, İzmir Büyükşehir Belediyesinin yeni bir kent suçu işlediğini ifade ederek yanıltan vazgeçmesi çağrısında bulundu. İzmir depreminin ardından sermayeye yeni bir rant kapısının açıldığı ifade edilen açıklamada, "İktidar, sermayeye bu konuda büyük destek olurken, İzmir Büyükşehir Belediyesi de emsal artışı için karar alarak bu kent suçuna ortak olmayı yeğlemiştir" denildi.

26 Ekim

BURÇEP: 'Bu Bir Turnusol Kağıdı; Rant Mı, Beton Mu, Burhaniye Mi?

Burhaniye'de imara açılacağı öne sürülen Rasim Yedikardeşler Çamlığı ile ilgili tartışmalar sürüyor. Burhaniye Çevre Platformu (BURÇEP) bu projenin hem Büyükşehir Belediye Meclis hem de Burhaniye Belediye Meclisi üyelerinin çevreye duyarlı oldukları iddialarının sınıandığı bir "turnusol kağıdı" olduğunu belirtirken, "Şimdi, hayatî öneme sahip toplantının arifesinde ilgililere soruyoruz ve cevap bekliyoruz. Rant mı, hayat mı? Para mı, doğa mı? Beton mu, Burhaniye mi? Biz hayat diyoruz, biz doğa diyoruz ve biz Burhaniye diyoruz" dedi.

27 Ekim

Çeşme Talan Projesinin Bilirkişi Keşfi Yapıldı: "Çeşme'yi Peşkeş Çektirmeyeceğiz"

İzmir'in Kanal İstanbul Projesi olan Çeşme Projesi için bilirkişi keşfi yapıldı. Çeşme Adliyesi önünde basın açıklaması yapan demokratik kitle örgütleri bu projenin Turizm Bölgesi Belirleme Yönetmeliği'ne aykırı bir şekilde planlandığını, bölgenin korunması gereken alanlardan oluştuğunu; bu projeyle birlikte bölgedeki ekolojik talanın artacağını ve önceden kamusal alan olan olarak kullanılan mekanın özelleştirileceğini ve sermayeye peşkeş çekileceğini belirtti.

"BİRİLERİ PARA KAZANACAK DİYE İNSANLAR ASBEST SOLUYARAK ÖLECEK"

Almanak

Hayvan Hakları ve Biyoçeşitlilik

24 Eylül

Yılkı Atları, Et Firmasına Tarım Bakanlığı Tarafından Verilmiş

6 Ağustos ve 28 Ağustos tarihlerinde Artvin'in Hopa ilçesi sınırında TIR içerisinde ele geçirilen atların Kırgızistan'a kesim için gönderildiği ortaya çıkmıştı. Bu olayların ayrıntılarını 31 Ağustos'ta köşesinde ele alan Zülal Kalkandelen, yılkı atlarını et firmasına verenin Tarım ve Orman Bakanlığı olduğunu ortaya çıkardı.

25 Ekim

Vegan Derneği 15 Kızıl Geyik için Bakanlığa Dava Açtı

Türkiye Vegan Derneği, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan 2021-2022 av yılı av turizmi uygulama talimatı çerçevesinde Bolu'da avlanması planlanan 15 kızıl geyiğin öldürülmesine engel olmak için Tarım ve Orman Bakanlığı'na dava açtı. Bolu İdare Mahkemesi'nde açılan davada dernek, 28 Şubat 2022 tarihine kadar Bolu'nun Mudurnu Sırçalı, Kıbrısçık, Seben Merkez ve Seben Taşlıyayla bölgelerinde koruma altındaki 15 kızıl geyiğin "avlattırılması işi" ihalesinin etiğe ve hukuka aykırılık teşkil etmesi sebebiyle yürütmenin acilen durdurulmasını ve iptalini talep etti. TVD tarafından mahkemeye sunulan dava dilekçesinde de emsal kararlara atıfta bulunuldu ve bakanlık izniyle yürütülen av turizmi ve avcılık faaliyetlerinin etik, hukuk ve bilim dışı olduğuna vurgu yapıldı.

Almanak

Eylül ve Ekim'de Polen Ekoloji

16 - 17 Ekim

HDK Sağlık Meclisi'nin düzenlediği "Pandemiler Yeni Yaşama Çağırıyor" sempozyumunda ilk oturum "Pandemi - Ekoloji" başlığında gerçekleşti. Oturumda kolektifimizden Cemil Aksu konuşmacı olarak katıldı.

18 Ekim

Depolarına yapılan baskında polisle çatışıp yaşam alanlarını korumaya çalışan ancak geçimlik araçların el koyulan ve daha sonra tutuklanan atık kağıt işçilerine emekçi soldan siyasi örgütler ve ekolojistlerin dayanışma ziyaretleri sürüyor. HDK Ekoloji Meclisi ve Polen Ekoloji Kolektifi de 18 Ekim'de işçileri çalışma alanlarında ziyaret etti. İşçiler yaşadıkları süreci anlattı ve birlikte mücadele çağrısı yaptı.

20 Ekim

Ekoloji Birliği ve Polen Ekoloji Kolektifi tarafından düzenlenen ve 26-27 Haziran tarihlerinde online olarak gerçekleşen Madencilik'in Politik Ekolojisi Sempozyumu'nun Bildiriler Kitabı yayımlandı. Online olarak yayımlanan kitapta Sempozyum'daki sunumların yeniden elden geçirilmesiyle oluşturulan makaleler ve forum bölümlerindeki tartışmalar ile yorumlar yer alıyor.

23 Ekim

İzmir Aliağa'da atık bertaraf tesisi ve cüruf depolama alanı kurulmasına karşı çıkmak için ALÇEP ile birlikte Aliağa Demokrasi Meydanı'ndaki eyleme kolektifimizin İzmir'deki üyeleri de katıldı. Aliağalıların çağrısıyla 29 Ekim'de #AliağaCürufuDireniyor etiketiyle sosyal medya paylaşımları yapıldı.

24 Ekim

HDP'nin açıkladığı Tutum Belgesi buluşmaları kapsamında Karadeniz Bölgesi'ndeki ekoloji örgütleri Samsun'da buluştu. Toplantıya kolektifimizin Samsun'daki üyeleri katıldı.

27 Ekim

İzmir'in Çeşme ilçesinde hayata geçirmeye hazırlandığı dev turizm projesi için açılan iptal davasında bilirkişi incelemesi yapıldı. Adliye

girişinde toplanan ve ellerinde "Yağmaya, talana, ranta hayır", "Çeşme talanına dur de", "Bu memleket bizim", "Talan projesine hayır" pankartları yurttaşlar ve meslek odaları, çevre örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve siyasi parti temsilcileri de bilirkişi incelemesine eşlik etti. Protestoya kolektifimizin İzmir'deki üyeleri de katıldı.

27 Ekim

Friend of Earth Kıbrıs ve Gastivistlerin Doğu Akdeniz bölgesindeki gaz altyapısı ile ilgili ortak düzenledikleri toplantıda Türkiye'den Polen Ekoloji adına katıldık ve fosille mücadele konusunda uluslararası ortak stratejiler geliştirme kararı aldık.

COP26 Türkiye Koalisyonu

29 Eylül

"Paris Anlaşması, Avrupa Yeşil Mutabakatı, Yeşil Yeni Düzen ve COP26-Glasgow Anlaşması" Bilgilendirme Atölyesi Çiğdem Özbaş'ın kolaylaştırıcılığında Prof. Dr. Aykut Çoban ve Diem25'te Dr. İsmail Gönen'in katılımıyla gerçekleştirildi

14 Ekim

"Paris Anlaşması, IPCC Değerlendirme Raporları ve COP26 Glasgow" başlıklı panel ve forum çevre mühendisi İlden Kibar'ın kolaylaştırıcılığında Prof. Dr. Murat Türkeş ve EKOIQ'dan Barış Doğru'nun katılımıyla gerçekleşti.

18 - 19 Ekim

COP26 Türkiye Koalisyonu öncülüğünde Acil İklim Eylem Planı oluşturmak üzere 2 gün süren hazırlık çalışmayı gerçekleştirdi.

26 Ekim

6 Kasım'daki Küresel İklim Eylem Günü'nde tüm Türkiye'de eşzamanlı eylem yapma çağrısında bulundu.

28 Ekim

Hazırlık çalıştayının sonucu olarak COP26 Türkiye Koalisyonu Tutum Belgesi açıklandı.

Kent Ekolojisi

Barınamıyoruz Hareketi: Kent Hakkına Sahip Çıkmak

Çise Yıldız

Eğitimin, Covid-19 pandemisi nedeniyle çevrimiçi/ uzaktan sürdürüldüğü yaklaşık iki yıllık sürecin ardından, yüz yüze eğitimin yeniden başlamasıyla üniversite öğrencileri okullarının bulunduğu şehirlere taşındılar. Fakat, devlet yurdu kapasitelerinin ülkedeki öğrenci sayısı karşısında yetersizliği ve özel yurt, özel apart, konut kira ücretlerinin de artan taleple beraber hızla yükselişi hali hazırda var olan barınma sorununu daha da derinleştirdi. Bu koşullar karşısında bir araya gelerek "Barınamıyoruz Hareketini" başlatan gençler parklarda, sokaklarda, üniversite kapılarında uyuyarak barınma sorununun ortaklığını ve kitleselliğini gözler önüne serdi.

İstanbul, İzmir, Ankara, Eskişehir, Kocaeli ve birçok farklı şehirde sürdürülen eylemlerde, düzenlenen forumlarda yaşanan sıkıntılar gündeme taşındı. Yurda yerleşebilenlerce, odaların fiziki koşulları, hijyene ve sağlıklı gıdaya erişemiyor olmak, ders çalışabilmek için uygun alanların olmayışı, kolektif etkinlikler yapabilmek için olanakların bulunamayışı anlatıldı. Yurtların konumu, keza tutulabilen evlerin kira ücretleri nedeniyle çoğu zaman kent çeperlerinde yer almasından dolayı üniversite kampüslerine ulaşımında yaşanan zorluklar ifade edildi. Burs miktarları ne barınmaya ne de temel giderleri karşılamaya yetmezken, burs çıkmadığı için kredi almak zorunda kalan, borçlandırılan öğrenciler tepkilerini ortaya koydu. Bu süreçte ayrıca, barınamıyoruz hareketinin çağrısıyla farklı toplumsal kesimlerden insanların da barınma sorununa ilişkin, gelir adaletsizliği doğrultusunda şekillenen deneyimlerini paylaştığını gördük.

Öğrencilerin önemli kısmı için "barınamıyoruz", gerçekten de kelimenin ilk anlamıyla barınmama, eğitim almak için geldikleri kentte kalabilecekleri bir yer bulamama halini ifade etmekte. Bununla birlikte, dile getirilen sorunlar ve taleplerde de görüldüğü üzere barınma hakkı demek, salt içerisine girilecek dört duvara indirgenemeyecek çok boyutlu bir mesele. Dolayısıyla barınamıyoruz

hareketi, "kent hakkına" dair bir çıkış olarak açtığı çok çeşitli tartışmalarla önem kazanmakta. Tüm bu tartışmalar ise mekana dair toplumsal bir bakış açısını zorunlu kılıyor.

Mekan bilindiği gibi, insan varoluşunun temel unsurlarından biri. Toplumsal ilişki ve pratiklerin tamamı bir mekan içerisinde cereyan ediyor. Yaşadığımız mekan, yaşam biçimimizi etkiliyor. Bununla birlikte, mekan sabit bir düzlem olarak düşünülmemeli. Bizzat toplumsal ilişkiler ile üretilen dinamik ve canlı bir şey aynı zamanda. Nasıl ki mekana ilişkin algılayış ve örgütlenme tarzları gündelik yaşamımızın nasıl akıp gideceğine dair bir çerçeve kuruyorsa, mekanın kendisi de maddi toplumsal pratikler aracılığıyla kuruluyor. Peki mekan ve toplumsal yaşam arasında böylesi güçlü bir dolayım varken, mekanın nasıl üretileceğine kim karar veriyor?

Tarihsel olarak gelineen noktada, yaşadığımız kentlere ve yaşam alanlarına dönük müdahalelerin kapitalist sistem ve sermayenin tahakkümü altında biçimlendirildiğini görebiliyoruz. Kentsel mekanların oluşum süreçlerinde kullanım değerinin, yani orada yaşayanların ihtiyaç ve isteklerinin geri plana itilip, değişim değeri temelinde üretilen mekan politikaları parçalı, sınıfsal olarak ayrılmış, hiyerarşik bir yapıyı ortaya koyuyor. Kent mekanının sunabileceği olanakların yer aldığı, alt yapı sorunu olmayan, ulaşım imkanları gelişmiş alanlar üst sınıf kullanımında iken, yoksullar çalışma hayatı dışında büyük oranda kent çeperlerine itiliyor veya "kentsel dönüşüm" adı altında yerlerinden ediliyor. Dahası, mekanı yalnızca bir kazanç/ rant alanı olarak gören sermaye için ortaya çıkan ekolojik yıkımın da hiçbir önemi yok. Büyük şirketlerin, devlet ile dirsek teması içerisinde ürettikleri mega projeler sermaye birikimini artırmanın başlıca yollarından birini oluşturuyor.

Özellikle son yirmi yılda, AKP iktidarının özgün yönlerinden sayılabilecek inşaat sektörüne dayalı büyüme rejiminin yarattığı doğa talanına hepimiz tanıklık ettik. Buna rağmen, geldiğimiz noktada alt/orta sınıflar açısından deneyimlenen konut krizinin derinliğini tartışmaktayız. Ağaoğlu, ürettiği lüks rezidansların reklamlarında "dışarı çıkmak istemeyeceksiniz" benzeri repliklerle elbette ki

Kent Ekolojisi

izbe evinin kirasını zar zor ödeyen halka seslenmiyordu. Keza dev şirketler Kolin, Makyol, Cengiz, Kalyon ve Limak'ın da ormanları katletmek, gölleri kurutmak, su kaynaklarını kirlletmek, tarım alanlarını yok etmek pahasına sürdürdüğü maden, köprü, otoyol, havalimanı projelerinin hiç birisi de toplumun genelinin faydasını dert eden girişimler değil. Ha, öyleymiş gibi konuşabilirler, o ayrı...

İşte bu nedenle, kent hakkına sahip çıkmak ve yaşam alanlarını savunmak için sürdürülen mücadelelerin tümü hayati bir önem taşımakta. Eğer yaşadığımız mekan, yaşam biçimimizi etkiliyorsa buna yönelik müdahaleleri devlet kurumları ve sermayenin tekeline bırakamayız. Kullanım değeri öne çıkan konutlara, temiz suya, sağlıklı gıdaya, yeşil alanlara, kentin sunacağı sosyal ve kültürel olanaklara ve diğer canlılarla birlikte eşit biçimde yaşamaya hakkımız var.

Kapitalizmin gündelik hayatı "üretim-tüketim-üretim" şeklinde kapalı bir devreye hapsetmek istediği yerde, mekansal isyan ve mücadelelerin bütünü aslında kapitalist sistemin yıkılışını hedefleyen devrimci inisiyatifler olarak buluşuyor. Lefebvre' in deyimiyle "hem bir haykırış, hem bir talep" olarak ortaya çıkan Barınamıyoruz Hareketi'ni selamlıyoruz...

Kaynakça:

Lefebvre, H. (2016) Modern Dünyada Gündelik Hayat, İstanbul: Metis Yayınları.

Lefebvre, H. (2015) Şehir Hakkı, İstanbul: Sel Yayınları.

Harvey, D (1997), Post Modernliğin Durumu, İstanbul: Metis Yayınları.

Gıda

Kapımıza Dayanan Kıtlığın Sorumlusu Kim ve Kim Çözecek?

Fırat Can TOKORİ

İklim krizi, doğal kaynak kıtlığı ve buna bağlı olarak yaşanan gıda kıtlığı, artık yakın geçmişte konuşulduğu gibi kötümser bir gelecek senaryosu değil, hayatlarımızda sarsıcı şekilde hissettiğimiz ve büyük bir hızla daha da yıkıcı sonuçlar doğuracak bir gerçek olarak karşımızda.

Birleşmiş milletler raporuna göre, gıda enflasyonu küresel olarak son 10 yılın zirvesine ulaştı. Tüm dünyada etkisini gösteren kıtlık, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeleri, yani küresel sermaye sahipleri tarafından sömürülen ülkeleri daha çok ezmeye devam ediyor. Avrupa ülkeleri ve ABD’de gıda enflasyonu %3-5 arasında bir yükselme gösterirken, “tarım ülkesi” “tahıl ambarı” gibi sıfatlarla anılan Türkiye’de resmi rakamlara göre %29 luk bir artışla birinci sıraya oturuyor. Ancak Tüketici dernekleri ve bağımsız kuruluşların hesaplamalarına göre gıdada hissedilen gerçek enflasyon %40 – 50 aralığında.

Peki bu dengesizliğin sebebi ne? İklim değişikliği ve kuraklığın yol açtığı küresel bir kriz, neden bizim gibi ülkeleri daha çok etkiliyor? Elbette, fahiş fiyatlar nedeniyle cezalar yağdırılan ve günah keçisi yapılan zincir marketler sorunun oldukça küçük bir parçasını oluşturuyor. Kalıcı tarımsal üretim planlamaları, gerçekçi üretici destekleri, tarım teknolojilerinin yaygınlaştırılması, sürdürülebilir ve kendine yeten üretimin geliştirilmesi gibi tüm uzmanlarca açıkça ortaya konulan bilimsel çözümler göz ardı ediliyor ve bunun yerine yerli üreticiden çok daha düşük fiyatlarla alınabilecek ürünler ithal edilip, işlenip, ihracat yapmanın peşine düşülüyorsa, başka bir krizden de söz etmemiz gerekiyor: “Şirket gibi çalışan ve vatandaşını sömüren kapitalist devletler krizi.”

Güncel bir örnekle somutlaştırabiliriz. Devlet, TMO aracılığıyla üreticiden alacağı buğday fiyatını, piyasanın altında kalan 2250TL/ton olarak açıklıyor. Çiftçi, hızla yükselen girdi maliyetleri nedeniyle zaten ezilirken, ürettiği ürünü düşük fiyattan satıp zarar etmek yerine piyasa

fiyatından tüccara satıyor. Üreticiyi desteklemeyen, günlük politikalar üreten ve kararlarını sadece para odaklı alan devlet/şirket, gümrük vergisini sıfırlıyor ve kendi üreticisini tehdit eder şekilde 3200TL/ton fiyatlarla buğday ithalatına giriyor. Biz de tüccarın elindeki kısıtlı ve dolayısıyla pahalı ürünle, ithal edilen buğday arasında sıkışıp kalıyoruz.

Sonuç: ekmek fiyatları zam rekorları kırıyor. Yani kendi çiftçisine “ben vergimi alırım; ithal ettiğim gübreyi, tohumu, ilacı size satarım; mazotunuza, suyunuza, traktörünüze karışmam; malınızı bana ucuza vermezseniz de giderim dışarıdan alırım” diyor. Vatandaşına da “az yiyin, diyet yapın” diyor. Gıdada kendine yeterlilik oranlarımız hızla düşüyor, ithalatımız artıyor. Özetle, krizden daha az etkilenen devlet/şirketlere daha bağımlı hale geliyoruz ve onların rahatını sağlamak için daha çok çalışıp daha az besleniyoruz.

Karşı karşıya olduğumuz iklim krizinin temelinde de dünyanın kaynaklarını sömüren Devletlerin/şirketlerin olduğu aşikar. Daha çok kazanmak uğruna tüketimi körükleyen, artan tüketimi karşılamak için doğanın kaynaklarını pervasızca kullanan ve tükenen kaynakların sorumluluğunu hiç bir şekilde üstlenmeden vatandaşlarına/işçilerine suçu yükleyip onları daha çok ezen patron devlet-

Gıda

lerini iyi tanımalı ve üreteceğimiz çözümleri bu kısır döngüyü kırmak üzere kurgulamalıyız. Bütün bu doğa talanının sonucu olarak, iklim krizi ve meteorolojik kuraklıkla birlikte, tarımsal kuraklık ve dolayısıyla gıda kıtlığı artık çok yakınımızda. Kuraklık nedeniyle yaşanan gıda üretimindeki düşüş, kar hırsıyla daha da saldırganlaşan şirketlerin elinde, en insani ve yaşamsal hakkımızı tehdit eden bir silaha dönüşüyor. Bu tehditle mücadele ancak gıda hakkı, su hakkı gibi en temel paydalarda birleşen, ortaklaşan, örgütlü çalışmalarla mümkün. Bu örgütlü çalışmalar; kendi gıdamızı üretme, toprağımızı ve suyumuzu koruma, ortak yaşam pratiklerimizi geliştirme ve kendi kriz gündemimizi oluşturarak devletler üzerinde baskı kurma gibi ana başlıklarda toplanabilir.

Kuraklıkla mücadele yöntemleri devletler tarafından da elbette biliniyor fakat "nedense" uygulanmıyor. Tarımsal sulamada dönüşüm, toprağın organik olarak beslenmesi, su tutma kapasitesinin artırılması, hidrolojik sistemlerin koruma altına alınması, gıda israfının engellenmesi, ekim planlaması, üreticinin desteklenmesi, girdi maliyetlerinin düşürülmesi ilk akla gelen ve hiç de zor olmayan, ancak büyük bölümü devletleri şirketlerle karşı karşıya getiren önlemler. Bir devlet şirketinden, beraber çalıştığı başka bir şirkete karşı hareket etmesini bekleyemeyiz. Ya mecbur bırakırız, ya da kendi çözümlerimizi uyguladığımız özgür alanlarımızı oluştururuz. Bu yaşamsal problemin çözümü için, gündelik bireysel tercihlerimizden, bütüncül örgütlü hareketlere kadar, her alanda sorumluluk almak ve harekete geçmek için kaybedecek vaktimiz kalmadı.

iklim

Fosili Terk Etmek İçin Bir Sebep Daha: Emekçiye Yüklenen Zamlar

Elif Cansu İLHAN

Bir süredir gıda ve kira fiyatlarının öne çıktığı enflasyon belasında son dönemde fosil gazı ve elektrik fiyatları da ülke gündeminin merkezinde yerini aldı. Zaten pahalı olan (pek çok yer için ısınmada kullanılan) gaz ve elektrik temel ihtiyaçlar olarak kışın da yaklaşmasıyla toplumun büyük bir kesimi için artık altından kalkılamaz hale geldi. Gaz, kömür ve petrolün hepsinin fiyatının arttığı koşullarda dünyada halen enerjinin % 83'ünden fazlasının fosil yakıtlardan sağlandığı gerçeği karşısında tüm sektörlerde üretim maliyetlerinin artması ve bunun da tüm ürünlerde enflasyona yansması, toplumsal ihtiyaçların piyasanın insafına terk edildiği kapitalist ekonomilerde kaçınılmaz oluyor. Ve bu durum salgın sonrası tekrar canlanan ekonomilerin yarattığı arz-talep dengesizliğinden de kaynaklanmıyor sadece. Son artışlarda bunun etkisi olsa da fosil enerjide fiyat yönü artık geçmişte olduğu gibi dalgalı değil, hep yukarı doğru olacak gibi görünüyor. Sermaye kârından vazgeçmiyor, her şeyi üreten emekçi kesimlere ayrılan ekonomik pay enflasyonla reel olarak düşürülmüş oluyor. Oysa fosil yakıt tekellerinin taahhüdü bu değildi.

Yıllardır kömürden elektrik üretimi için kullanılan argümanlardan biri olan yenilenebilir enerjiden elektrik üretiminin pahalılığı, yenilenebilirde depolama maliyetlerinin yüksekliği hükümetin kamu kaynaklarını büyük oranda fosil yakıtlara aktararak durdurma çabasına rağmen büyük bir çöküş yaşadı. Fosil yakıtlardan elektrik üretiminin daha ucuz olduğu miti sadece Türkiye'de değil, Avrupa Birliği'nde de hükümetlerin üzerine çöktü. Dünya genelinde kömürlü elektrik üretim santralleri kamu desteği olmadan ayakta kalamaz hale geldi.

Fosil yakıtlar konu olduğunda sadece parasal bir hesap yapmak elbette insani değil, ancak yenilenebilir enerjide altyapı maliyetlerinin azalması ile doğrudan üretim maliyeti hesaplarında bile fosil yakıtları mazur göstere-

bilecek bir açıklama kalmıyor. İklim krizi ve ekolojik çöküşün etkileri dünyanın her yerinde kesintisiz bir şekilde artarken pahalı fosil yakıtlar yerine artık "ucuzlamış" yenilenebilir enerjinin tercih edilmesi, o hep göz ardı edilen kayıp ve hasarlara ayrılması gereken fonun nereden karşılanabileceği konusunda kendiliğinden bir yol da gösteriyor.

Çeşitli sivil toplum kuruluşları için APLUS Enerji tarafından hazırlanıp geçtiğimiz günlerde yayınlanan "Karbon Nötr Türkiye Yolunda İlk Adım: Kömürden Çıkış 2030" raporuna göre Türkiye için 2030 yılında kömürden çıkış mümkün, hem de kömürün ekonomik yükünü daha fazla kamuya yüklemekten. Rapora göre karbonun fiyatlandırılması, kömür teşviklerinin kaldırılması gibi belirli politika araçları kullanıldığı takdirde en geç 2030 yılında kömürden çıkış gerçekçi ve ulaşılabilir bir hedef. Üstelik rapor kömürden kaynaklı maliyetlerin karbon vergisi, karbon fiyatlandırması gibi araçlar üzerinden kirleticiler, yani termik santral işletmecileri tarafından yüklenilmesinin sağlanması durumunda kömürden çıkışın ekonomik olarak kendiliğinden gerçekleşeceğini de hesaplıyor.

CAN Europe tarafından geçtiğimiz Haziran ayında yayınlanan "Türkiye'de Kömüre Dayalı İstihdamın ve Ekonominin Analizi" isimli bir diğer rapor ise kömür üzerinden istihdam alanı yaratılması iddiasının gittikçe geçerliliğini yitirdiğini gösteriyor. Rapor, yıllar içinde kömüre dayalı sektörlerde istihdamın ve sendikalliliğin çarpıcı şekilde azaldığını, azalan istihdama rağmen iş kazalarının ve iş göremezliğin arttığını gösteriyor.

Paris Anlaşması'nın 10 Kasım'da yürürlüğe girmesinin ardından devletin anlaşma kapsamında ne tür somut adımlar atacağını şimdiden mecliste süren yıllık bütçe komisyon görüşmelerindeki bakanların sunumlarına bakarak tahmin edebiliriz. "Yeşil Kalkınma Devrimi" adıyla sunulan bildiğimiz kapitalist "kalkınma" hamleleri yeşile boyanarak daha fazla yıkıma yol açacak projeler sürdürülüyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın komisyona sunduğu raporda takvimlendirilmiş yeşil mutabakat iklim planında genel başlıklar dışında detay yok. Onca yıldır iklim krizi bilinmesine rağmen en somut planlar ise krizin etkilerinin araştırılıp öğrenilmesi üzerine.

iklim

Devlet geriden geliyor, insani kalkınma değil sermayenin büyümesi için ona arkadan destek olmaya odaklanıyor. En basitinden Kanal İstanbul ya da yeni nükleer santral gibi saçmalıklardan vazgeçilmemesinde bunu görebiliriz.

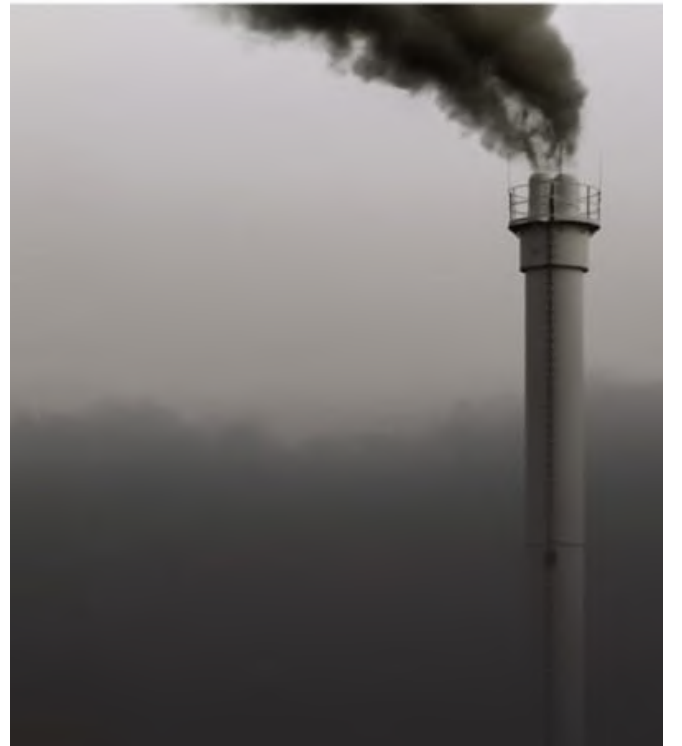
Benzer bir enerji, elektrik fiyatı krizi sürecinden geçen AB’de tartışmalar yenilenebilir enerji sistemlerini mevcut elektrik şebekesiyle uyumlu olacak şekilde enterkonekte hale getirmeye ve böylece esneklik sağlamaya odaklanıyor. Bu sayede enerji geçişinde arzda kesintisinin yaşanmamasını sağlamak amaçlanıyor.

Türkiye’de ise hâlâ çok büyük miktarda devlet teşviki ile kömürlü santraller ayakta tutuluyor. Halkın sağlığını ve yaşam alanını gasp eden santraller aynı zamanda ekonomik gasba yol açıyor. Hiçbir zaman halkın yanında olmayan kirli enerji yatırımlarının halkın varlıkları ve bütçesi daha fazla sömürülmeden terk edilmesi gerekiyor.

FOSİL YAKITLARI
YER ALTINDA BIRAK,
İKLİM FELAKETİNİ DURDUR!

STOP CLIMATE DISASTER,
KEEP IT IN THE GROUND!

İklim Hareketi

Herkesin Sesine İhtiyacımız Var: Halkın Alternatif İklim Zirvesi - COP26 Koalisyonu ve Türkiye'deki İklim Eylemliliği

Sultan GÜLSÜN

Yeni bir direniş dalgası, küresel dayanışma ve taban örgütlenmesi başladı. Duyuyor muyuz bu sesi?

Glasgow'daki resmi Taraflar Konferansı COP ile eş zamanlı olan halkın alternatif iklim zirvesi ve küresel iklim eylemlilikleri tarihin çok önemli bir zaman diliminde gerçekleşiyor. Pandemiden kurtulurken yeniden organize olmak için eşsiz bir fırsatımız var. Şirketler ve hükümetler ya krizi geri dönüşü olmayan bir noktaya kadar derinleştirecek ya da herkesin ihtiyaçlarının karşılandığı adil bir dünyanın temellerini atacağız bir araya gelerek.

Küresel iklim eylemine çağrı yapan COP26 Koalisyonu; işyerlerinde, okullarda, hastanelerde ve ulusal sınırların ötesinde iklim adaleti çağrısını yükseltmeyi hedefliyor. Halkın iklim eylemliliği sistem değişikliği için yerli toplulukları, sendikaları, adalet gruplarını, genç grevcileri, toprak işçilerini, köylüleri, STÖ'leri, kampanya gruplarını, feminist hareketleri, inanç gruplarını bir araya getirerek onların yaşamsal taleplerini merkeze alan Glasgow'daki alternatif zirveye hazırlanıyor. 6 Kasım'da İklim Adaleti için Küresel Eylem Günü'ne, 7-10 Kasım'da iklim adaleti hareketini tartışmak, öğrenmek ve sistem değişikliği için strateji oluşturmak üzere bir araya gelinebilecek "İklim Adaleti Halk Zirvesi'ne" online ve yüz yüze katılım mümkün olacak.

Norfolk'taki kıyı köylerinden, petrol sızıntısıyla kararmış Nijer Deltası nehirlerinde yaşayan insanlara kadar bu kriz noktasına kapitalist sistemin eşitsizlik ve adaletsizlik üzerine kurulu olmasıyla geldik. İklim krizinden ırkçılığa kadar birçok toplumsal sorunu yaşarken çoklu krizlerin nedenlerinin temelde örtüştüğünü biliyoruz. Yüzyıllardır hükümetler ve şirketler, insanların emeğini ve gezegeni kâr için sömürdü. Adalet bize dünya liderleri tarafından verilmeyecek.

Hayatta kalmak için ihtiyaç duyduğumuz güç, yerel topluluklarımızda ve uluslararası düzeydeki kolektif eylem, dayanışma ve koordinasyon yoluyla sağlanacak.

COP26 neden önemli?

COP26'nın ana gündem maddesi, iklim değişikliğiyle mücadelede "işbirliği yaklaşımları" ile ilgili olan Paris Anlaşması'nın 6. Maddesi için "uygulama kılavuzları"na son halini vermektir. Madrid'deki COP25'te tartışmalı karbon piyasaları konusunda herhangi bir anlaşma bulunamamıştı. COP26 Başkanı rolüne seçilen Muhafazakâr Parti Milletvekili Alok Sharma, zirvenin covid-19 aşılmasının dağıtımındaki adaletsizlik sonucu zirveye katılmaları tehlikeye giren yoksul ülkeler olmasına rağmen geçen yılın ardından bir kez daha ertelenmemesi için çok çabaladı ve liderlik ettiği Birleşik Krallık iklim politikası için 5 öncelikli alan belirledi: Uyum ve dayanıklılık, doğa, enerji geçişi, temiz karayolu taşımacılığı ve finans.

Glasgow'da alınacak kararlara zemin hazırlayacak hazırlık toplantıları Haziran 2020'de Almanya'nın Bonn kentinde yapılacaktı. Alman hükümetinin Covid-19 kısıtlamaları nedeniyle Ekim 2020'ye ertelendi ve ardından süresiz olarak askıya alındı. İklim krizinde her geçen anın önemine karşın hazırlık görüşmeleri Ekim 2021 itibarıyla ancak gerçekleştirildi. Şimdiye kadar hükümetler şirketlerle gizli anlaşmalar yaparak sorunun ölçeğini ele almayan ve çoğu durumda insanların daha fazla sömürülmesine dayanan ulusal çaplı "çözümleri" öne sürdüler. Oysa küresel sorunların küresel çözümlere ihtiyacı var.

Fosil Yakıtlara ve Yanlış Çözümlere Hayır

Karşılaştığımız çoklu krizler, insanların ve gezegenin daha fazla sömürülmesi ile çözülmeyecek. Mevcut hükümet ve şirketlerin "net sıfır" hedefleri, sıfır emisyon anlamına gelmez. "Karbon dengeleme" mekanizmaları ile emisyonlarını örterken çevreyi kirlletmeye devam etmek istiyorlar. "Gerçek Sıfır"a ulaşmak için gerçekçi taahhütlere ve eyleme ihtiyacımız var. Aynı zamanda yurtiçinde veya yurtdışında yeni fosil yakıt yatırımları ve altyapı olmamasını sağlamalıyız. Küresel sıcaklık artışı, 1,5 °C ile

İklim Hareketi

sınırlandırılmadığı takdirde iklim krizi felaketlerinin yeryüzünün önemli bir kısmını yaşanılmaz hale getireceği biliniyorsa eylemlerimizin çapı ve gücü bununla uyumlu olmalı.

Çözüm: “İklim adaleti, sistem değişikliği, tabandan güç”

İklim krizinin etkileri bölgelere ve topluluklara göre değişiklik gösteriyor. Her alan için en iyi çözümlerin, etkileri yaşayanlar tarafından şekillendirilmesi gerekiyor. Yerli ve ön saflardaki topluluklar çözümleri yüzyıllardır biliyorlar. Mevcut sistemi sıfırlayacak bir sistem değişikliğine ihtiyacımız var. İklim krizi gibi ekonomik ve politik sistem de bir tarihsel olarak gelişmiş bir toplumsal yapı, yani yeniden yapılmaması için hiçbir sebep yok. İklimle ilgili sorunları çözmek için kapitalist toplumun tüm sorunlarını birlikte çözmemiz gerekiyor. İster işyerinde daha iyi ücret almak için, ister temiz su için, ister polis şiddetine ya da yeni bir maden açılmasına karşı mücadele etmek için olsun, sizin de diyecekleriniz var ise doğanın sesi olarak bu yolda birleşebiliriz. İhtiyacımız olan çözümler yalnızca karbon emisyonlarını azaltmakla kalmıyor, aynı zamanda süreç içinde daha adil bir dünya yaratıyor.

Türkiye'deki İklim Eylemliliği

Türkiye'de doğa ve yaşam savunucuları bir araya gelerek diğer ülke halklarıyla dayanışma içinde olduğunu belirtti. Küresel iklim eylemliliği hareketine dahiliyetini duyuran COP26 Türkiye Koalisyonu 6 Kasım'da Küresel İklim Eylemi Günü'nde sokaklarda ve 7-10 Kasım'da da Halkların İklim Zirvesi'nde olacağını duyurdu. Bu eylemlerle insanlar gezegenin ve türlerin geleceği için; yoksullara, yerlilere, kadınlara, canlılara ödetilen bedellerin daha da ağırlaşmasını engellemek için dünyanın dört bir yanından gelen sesleri ortaklaştırıp büyütürken Paris İklim Anlaşması'nın yetersizliğini teşhir edecek.

Kapitalizmin krizine çözümün ancak onun yıkılışıyla olacağını ve bunun da halkların dayanışması ve birlikte mücadelesi ile gerçekleşebileceğini dile getiren COP26 Türkiye Koalisyonu, ulusal ve uluslararası düzeyde birbirleriyle ekonomik, politik ve/ya askeri düzeyde rekabet eden şirketlerin, devletlerin bu krizlerin gerçek sorumluları olduğunu söyledi. Sitelerindeki açıklamada ayrıca devletlerin savaş ve savunma yatırımlarının iklim krizini daha da derinleştirmekte olduğunu bilincinde olduklarını ifade etti.

İklim Hareketi

COP26 Türkiye Koalisyonu, Glasgow'daki alternatif zirveye katılımını ve Türkiye İklim Eylemliliği'ni paydaşlarının katılımıyla gerçekleştirdiği bir dizi atölyeden sonra düzenlediği çalıştay ile birlikte değerlendirerek hedeflerini belirledi. Koalisyon, belirlenen öncelikli hedeflerini bir tutum belgesi ile açıkladı.

1. Türkiye'de gerçekleşen tüm eko-kırım envanterlerini oluşturmak; bunun için her bölgedeki ana sektörler, altyapılar, mega projelerin envanteri ile başlamak
2. Yerel yönetimlerin kent politikalarını ekolojik yaklaşımla hayata geçirmesi için baskı araçları geliştirmek, sonuç almak için takip etmek
3. Yerel yönetimlerin seçimle belirlenen yöneticilerinin yerine gelen atanmış kayyumlar döneminde yapılan eko-kırımların kayıt altına alınmasını sağlamak
4. "Enerji maliyetinin bedelini biz üstlenmiyoruz!" eylemleri örgütlemek
5. Kömürlü termik santrallerin kapatılmasına ve yenilerinin açılmamasına yönelik çalışmaları hızlandırmak
6. Kanal İstanbul gibi mega-projelerin durdurulması çalışmalarına hız vermek
7. Doğanın talanını hızlandıran savaş stratejilerine karşı barış taleplerinin sesini yükseltmek ve yaşamı savunmak için emek, ekoloji, kadın ve diğer toplumsal hareketlerle birlikte ortak karşı çıkışlar örgütlemek
8. 2022 devlet bütçesi için yapılan görüşmelerde ekolojik tahribatı doğuracak ve iklim krizini daha da artıracak savaş, maden vb. yatırımları engellemek için mücadele etmek
9. Akkuyu Nükleer Santrali'nin, nükleer çöplük yatırımlarının ve Sinop'ta açılması planlanan yeni santralin durdurulması için etkin çalışmalar yapmak
10. Yerelerde yoğunlaşan ve görece 'dağınık' denebilecek yaşam savunucularının öznesi oldukları mücadeleleri birleştirilmek, birlikteliklerini dayanışma pratikleriyle güçlendirmek
11. Yerel, bölgesel, ulusal her düzeyde yatay örgütlenmeye dayalı içerimci ve katılımcı meclislerle çalışmaların planlamalarını gerçekleştirme, blokaj eylemleri, tüketimde ekolojik farkındalığı sağlamaya yönelik eylemlilikler örgütlemek ve hayata geçirmek
12. Mümkün olan tüm eylem ve etkinliklerin eş-zamanlı ve ülke coğrafyasının tümünde gerçekleşmesini sağlamak.

Ayrıntılar ve daha fazlası için: <https://cop26coalition.org/>
Türkiye için bakınız: <https://www.cop26trkoalisyonu.org/>

Nükleer Enerji

Nükleer Son Çare Değil, En Büyük Tehdit

Onur Yılmaz

Times Meydanı'nda dev reklam panolarında kitabının - yanlış İngilizce çevirisiyle - reklamına ve Türk Evi denilen binanın - 500 yıllık dış politika zaferi iddiasıyla - açılışına rağmen ABD'deki BM Genel Kurulu'ndan istediğini alamayan Erdoğan şansını bir de 29 Eylül günü Rusya'nın Soçi kentinde Rusya devlet başkanı Putin ile görüşmede denedi. Görüşmenin öncesi ve sonrasında diğer politik gündemleri ilgilendiren pek çok sonuç ortaya çıktı. Ancak bizi, yani ekolojistleri, daha çok ilgilendiren yeni fosil gazı ve yeni nükleer santral anlaşmaları üzerine söylenen sözler oldu. Erdoğan görüşmede bir kez daha Türkiye'nin 3 nükleer santral hedefi olduğunu, Akkuyu dışında diğer ikisini de Rusya ile birlikte yapmanın imkânlarını konuştuklarını söyledi. Putin'in olumlu yaklaşması üzerine bu yıl bitmeden Türkiye'de bir "Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey Toplantısı" düzenleneceği belirtildi.

Görüşmede yeni nükleer santrallerinin yerleri üzerine de konuşulmuş. ÇED süreci sürmesine rağmen potansiyel santral alanında büyük bir ağaç katliamı yaşayan Sinop ve longoz ormanlarıyla kırılgan bir ekosistem olan İğneada yıllardır konuşulan seçenekler olarak gündeme gelmiş olmalı. Nükleer enerjiyi bir kez daha tartışmaya açan bu gelişme üzerine biz de konuyu burada kısaca inceleyerek sözümüzü bir kez daha yineleyelim.

Akkuyu NES'te son gelişmeler

Son dönemde inşaatçı çalışan işçilerin salgın döneminde dip dibe çalıştırılmalarından ücretlerinin ödenmemesine hak gasplarıyla, ağır sömürü koşulları ve iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyulmamasıyla gündeme gelen Akkuyu NES inşaatı Mayıs 2019'da yine reaktörün oturacağı temelin betonunda oluşan çatlaklarla gündemdeydi. O zaman adı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) olan, 2020'de ise adı, iç içe geçen sektör şirketlerinin yeni maden-enerji furiasıyla Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) olarak değiştirilen kurum, çıkan

haberlere daha sonra çatlakların giderildiği cevabını vermiş ancak yenilenmeye rağmen yeniden çatlaklar oluştuğu iddia edilmişti. Mart 2021'de 4 reaktörden 3.'sünün temel atma töreni gerçekleşen tesis için Rusya ile anlaşma 50 yıllık nükleer karşıtı mücadeleye rağmen 2010 yılında imzalsansa da, finansman sorunu nedeniyle inşaat 2018'de başladı. Tesisin işletmesi ilk reaktörün devreye girmesiyle birlikte 20 yıl boyunca Rusya Nükleer Atom Kurumu Rosatom' da olacak. 20 yıl sonra hisselerin % 51'i Rosatom'da kalsa da işletmesi Türkiye'ye geçecek.

Akkuyu NES'e karşı Doğu Akdeniz Çevre Platformu (DAÇEP) gibi bölgedeki çevre ve meslek örgütlerinin açtığı davalar sürüyor. 2016'da dava için yapılan bilirkişi heyetinden bir kişi Gülen cemaati üyesi olduğu için hapse atıldı. Faruk Uzel isimli diğer bir üye ise zemin kotuna su sızmasının önlenmesi sağlanmadan inşa edildiği için heyetten istifa etti. DAÇEP gönüllü avukatı İ. Hakkı Atal, olası deprem tehlikesi, soğutma suyu sıcaklığının kıyı ekosistemine etkisi ve 56 bin tonluk reaktör ağırlığına uygun olmayan zeminin yarattığı tehlikenin yanına şimdi de BM iklim Değişikliği Komitesi'nin 2021 raporuna göre deniz seviyesinin yükselmesinin eklendiğini belirtiyor.

Nükleer Enerji

6 Ekim'de Paris iklim Anlaşması'nın onaylandığı gün aynı zamanda meclisten "Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme" adıyla bir yasa geçti. Bu yasayla birlikte Akkuyu'dan çıkacak nükleer atığın Türkiye'de depolanabilmesinin yasal zemini oluşturulmuş oldu. Bu yasadan önce de nükleer atıkları Rusya'nın gemiyle taşıyıp başka ülkeye götürmesi, Toroslar'da bir yeraltı depolama sahasının inşa edilmesi ya da Akkuyu'da su depolarının kullanılması ihtimalleri tartışılmıştı. Rosatom ise atıklarla ilgili net bir açıklama yapmıyor. Ama bu yasa sadece Akkuyu atıklarının değil, diğer nükleer atıkların da tıpkı plastik çöplerin ithalatındaki gibi Türkiye'ye getirilmesine izin veriyor.

Akkuyu ve Türkiye'de elektriğin durumu

Akkuyu NES'in 1200 MW'lık ilk reaktörünün 2023'te, 4800 MW'lık toplam 4 reaktörünün ise 2026'da işletmeye alınması planlanıyor. Bu reaktörlerden birisi işletmenin kendi elektrik giderleri için iş göreceği için şebekeye 3600 MW'lık bir güç sağlanacak. Bu güç kapasitesiyle yılda 35-38 milyar kWh'lık elektrik üretiminin yapılması bekleniyor. Mevcut kurulu elektrik güç kapasitesi 100 bin MW'a yaklaşan Türkiye'nin 2020'de yıllık elektrik tüketimi ~291 milyar kWh olarak gerçekleşti. Yani, mevcut büyüme projeksiyonu ile 2023'te devreye girdiğinde Akkuyu NES'in toplam elektrik üretiminin yaklaşık % 7,7'sini karşılaması, 2030'da ise bu payın % 6,3'e düşmesi düşünülüyor. Ancak, Akkuyu NES'i karanlıkta kalma korkusu üzerinden kabullendirmeye çalışan iddiaların aksine mevcut elektrik üretim tesislerinden anlık güvenilir** alınabilir elektrik düzeyinde de, yıllık toplam elektrik üretim kapasitesinde de 2030'lu yıllara kadar idare edecek yedek kapasite bulunuyor.

Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş.'nin (TETAŞ) Rosatom ile yaptığı Akkuyu Nükleer Güç Santrali Anlaşması'na göre kilowatt saat başına elektriğe 12,35-15,33 dolar-sent ücret ödenecek. Santralin üreteceği elektriğin yarısına (~19 milyar kWh) 15 yıl süreyle verilen alım garantisi ile yenilenebilir enerji kaynaklarındaki ucuzlamayla giderek azalması beklenen elektrik fiyatı Akkuyu nedeniyle en pahalılardan olacak. Birincil enerji* ihtiyacının % 83,5'inde, elektrik üretiminin yaklaşık % 50'sinde

fosil yakıtlara bağlı olan Türkiye fosil gazının büyük kısmını da Rusya'dan alıyor. Yani, enerjide dışa bağımlılık ihtiyaçtan değil politik tercihlerden doğan bir sonuç. Tıpkı uçak düşürme, S400 diyeti, İdlib pazarlığı, işgal bölgelerinde hava sahası açılması, emperyalistler arası denge arayışları gibi. Türkiye sermayesi de emperyalizme entegrasyon düzeyiyle içeride emeğin azgın sömürsü sağlandığı sürece bu bağımlılığın bir parçasıdır.

Türkiye'de "yeşil dönüşümün" önemli sektörlerinden birinin ulaşım olması muhtemel. Ulaşım da raylı sistemlerin payının % 10'un altında olması bu alanı yeni yatırımlar için açık hale getiriyor. Ancak devasa tahribatlara yol açan kilometrelerce asfalt duble yollarla ve buna uygun satılan milyonlarca fosil yakıtlı araçla fosil yakıtlara tamamen bağımlı hale gelen ulaşım da, öncelikle elektrikli araçlar yeni bir "yeşil meta" olarak piyasada pompalanıyor.

Oysa elektriğini fosil yakıtlardan üreten bir ülke için bu, sera gazı emisyonlarını azaltmak bir yana artırır ve enerjinin en verimsiz şekilde kullanımını getirir. Enerji kaynağı her dönüşümde verimini kaybeder. Mevcut ve yeni gelecek iktidarın nükleer enerjiyi ulaşım da böyle bir dönüşümün zemini olarak sunması muhtemel; zira Akkuyu için her şeyin çok geç olduğu algısı yerleştirildi. Tıpkı Almanya'da Merkel'in milyonlarca yeni elektrikli araç için milyonlarca yeni elektrik şarj istasyonu kurulacağını ilan etmesi gibi yeni bir elektrik altyapısı inşaatı dalgası "iklim dostu" politika olarak sunulacak.

Türkiye'de elektrik ile ilgili temel sorun üretimin ve dağıtımın özelleştirilmesi ve iletimin özelleştirilmesine yönelik adımların atılması ile elektriğe erişimin tamamen piyasa kurallarına terk edilmesidir. Bu, temel bir insan hakkı olan yeterli elektriğe erişimde faturaların yüksek olması ve üretim-iletim-dağıtımda çalışan işçilerin ağır sömürü koşullarına maruz kalmasının yanı sıra fosil yakıtlı santrallerden üretimde sera gazı emisyonundaki gibi her aşamada yoğun doğa tahribatına yol açmaktadır. Mevcut elektrik sistemi planlı bir ekonominin parçası olarak toplumsal ihtiyaca göre toplumsal mülkiyet altına alınarak fosil yakıtlardan arındırılmalıdır.

Nükleer Enerji

Zombi nükleer

Çok uzun inşaat süresi ve daima planlananı aşan maliyetleriyle (Akkuyu NES' inki ~22 milyar dolar) nükleer enerji santralleri kağıt üzerinde düşük kaza riskleri olan santraller. Gerçekten de öyle olabilir, tarihte ufak çaplı kazalar dışında büyük tahribat yaratan kaza sayısı iki elin parmağını geçmiyor. Ancak oluşan kazada ödenen bedelin rasyonel bir karşılığı yok. Nükleer kazalarıyla adeta bir soykırım yaşanır. Bedel basitçe ekonomik bir bedel değildir; andaki can kaybı ve ekolojik tahribat dışında nesiller boyu süren olağanüstü bir durum oluşuyor. Alandaki orman kaybı, soğutma suyu olarak kullanılan suyun bırakılmasıyla kıyıda artacak su sıcaklığının biyoçeşitliliğe zararı dışında santralin kazasız çalışırken bile yayacağı radyoaktif toz nedeniyle örneğin Mersin ve civarındaki tarımsal ürünlerde "radyoaktif atık içerir" ibaresi yer alacak.

Mevcut nükleer santral teknolojileri fizyon adı verilen uranyum, plütonyum gibi büyük çekirdekli atomların çekirdeklerinin parçalanması işlemine dayanıyor. Bu nükleer reaksiyon bir kez başladığında kendini sürdüren zincirleme bir etkiye sahip. Bu nedenle olası kazalarda durdurulmadığı için çok büyük tehlike yaratıyor. Nükleerin, fosil yakıtlardan çıkışı da içeren "yeşil mutabakat" tartışmalarında yeniden gündeme gelmesi nükleer şirketleri güçlü ülkelerin lobi faaliyetleri dışında yeni nükleer santral teknolojilerinin geliştirilmesiyle de ilgili. Bunlardan biri santralde fizyon yerine füzyonu kullanan teknolojiler. Füzyon, Güneş'in ısımasını sağlayan, iki hidrojen atom çekirdeğinin birleşerek helyumu oluşturması gibi bir nükleer reaksiyon. ABD'de NIF adı verilen projede, Fransa'da Iter adlı tesislerdeki çalışmalarda füzyonla nükleer santraller kurulabilmesinin yolunu arıyorlar. Fizyonun aksine füzyon kendisini zincirleme şekilde sürdüren bir reaksiyon değil; yani fizyona göre daha güvenli olduğu iddia ediliyor. Lazer, manyetik alan, sıcak plazma gibi dışarıdan enerji sağlayarak başlatılan reaksiyonla üretilen enerjinin ticari açıdan kârlı olması için çalışılıyor. İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulmaya başlanıp bugün artık fiziksel ömrü dolarak emekliye ayrılması gereken nükleer, kapitalizm altında ölüm teknolojisi. Nükleeri ölümden diriltmeye çalışan bu girişimler de kimilerinin ifadesiyle "zombi kapitalizmi"ne uygundur.

Türkiye'de Akkuyu'ya olmuş bitmiş gözüyle, yasal süreçler sürse de kaybedilmiş bir mücadele gözüyle bakılıyor. Burjuva muhalefet partileri bile diğer projelerin iptal edileceğini söyleseler de Akkuyu'nun kapatılacağını belirtmiyorlar. Oysa gerek santralin sular altında kalma tehlikesi, gerek bölge tarımına vereceği zarar, gerekse de radyasyonla insanların sağlığını tehdit etmesi nedeniyle işletmeye alınsa bile derhal kapatılması, herhangi bir ekonomik kayıpla mukayese edilmeden atılması gereken adımdır. Dahası Japonya'nın nükleer santral maliyetlerinin artması ve dünyadaki mevcut trendi görerek geri çekildiği Sinop NES için ve Çin'in olası aday olduğu, müteahhit ülkesi aranan İğneada için de zaman kaybetmeksizin önü kesilmesi gereken adımlara karşı mücadelenin bir parçası olarak görülmelidir.

Türk burjuva devleti Akkuyu'yu emperyalist heveslerle çoktandır tutmayan bölge politikalarının bir parçası olarak ele alıp kendini uzun vadede nükleer silah üretebilen bir devlet olarak hayal ediyor. Bu militarist ve yaşam düşmanı bakışın yanı sıra Akkuyu herhangi bir teknoloji transferini içermediği için devlete böyle bir imkan sağlamaktan uzak, enerjide dışa bağımlılığı derinleştiren, halk düşmanı, talancı bir eko-kırım projesi. Türkiye burjuvazisinin parçalı yapısı, sermaye birikimi ve merkezileşmesinin yetersizliği onu demir-çelik, cam, alüminyum gibi enerji yoğun sanayiden daha az enerji gerektiren üretim alanlarına odaklanmak için gerekli uzun vadeli dönüşüm planlarını uygulamaktan alıkoymuyor. Ancak AB ve ABD'nin yeşil dönüşümü ekonomik bir dayatma olarak ilan etmesi Türkiye'deki işbirlikçi sermayeyi de kendi bölge emellerine uygun konum almaya itiyor.

Dünyada halen enerjinin % 80'i fosil yakıtlarla elde edilirken Wall Street Journal'da yayınlanan bir çalışmaya göre emisyon azaltımının Paris iklim hedefleriyle uyumlu olması için 30 yıl boyunca her yıl 3,3 trilyon kWh emisyonuz enerji üretilmesi gerekiyor. Ancak tüm ülkeler yatırımlarıyla öne çıkan Almanya kadar yenilenebilir enerji kursa bile yıllık üretim 0,7 trilyon kWh kadar olabiliyor. İşte tam da ekonomik büyümeye bağımlı bu kapitalist döngüyü temel kriter olarak alan mantık burada nükleeri bir kez daha devreye sokmak istiyor. Örneğin nükleer enerji şirketlerinden Fermi Energia kurucusuna göre eski tip büyük santraller

Nükleer Enerji

yerine 4. nesil "küçük modüler reaktörler" (SMR) kömürden çıkışta geçiş yakıtı görülen fosil gazından daha ucuz bir alternatif sağladığı için yeşil mutabakatlarda yerini almalı. Türkiye'nin de Yeni Nesil Nükleer Teknolojiler Çalışma Grubu altında yürüttüğü çalışmalara fon ayrıldığı ve gemilerde de kullanılması öngörülen Ergimiş Tuz Reaktörleri ile "yerli" bir proje çalışması yürütüldüğü belirtiliyor.

Elektrik enerjisinin % 75'ini nükleer santrallerden üreten Fransa ya da % 50'sini üreten Polonya gibi ülkelerin son IPCC raporunda nükleerin yenilenebilir enerji olarak sayılması için lobi faaliyeti yaptığı açığa çıkmıştı. Fransa ve Polonya'nın dışında Çekya, Macaristan, Romanya, Slovakya, Slovenya, Hırvatistan ve Bulgaristan da nükleeri savunan cephede. Almanya, Danimarka, Lüksemburg ve İspanya ise AB içinde karşıt cephede yer alıyor. Bu ülkeler itirazlarında artan maliyet ve projelerdeki gecikmeleri gerekçe gösteriyorlar.

50 yıllık bir gelgitin ardından hukuksuz bir şekilde ve uluslararası ilişkiler dengesine göre seçilen bir muhatapla yapımı başlanan Akkuyu NES' te nasıl ki hiçbir süreç şeffaf yürütülmediyse ve her şey ancak planlar, anlaşmalar yapıldıktan sonra açıklandıysa aynı şey Sinop ve İğneada içinde

yapılmaya çalışılıyor. Neden bu gizlilik? Çünkü yapılanın bu saatten sonra bir insanlık suçu, bir eko-kırım suçu olduğunu, soygun düzeninin bir parçası olduğunu biliyorlar ve başka türlü gizleyemiyorlar. Rosatom ve bakanlığın yıllar süren reklam ve kampanya faaliyetlerine rağmen nükleer ne yöre halkının ne de Türkiye genelinde nüfusun onay verdiği bir enerji olmadı. Bir avuç sermayedarın ve köşeye sıkışmış iktidardakilerin ikbalı dışında kimsenin istemediği bu projeleri durdurmak için ekoloji örgütlerinin saflarında, Nükleer Karşıtı Platform gibi birleşik mücadele alanlarında birleşelim. Bugüne vurup yarını kuralım!

* Birincil enerji, herhangi bir enerji kaynağının başka bir enerji kaynağına dönüştürülmeden doğada bulunan enerjidir. Sanayideki gibi ısı elde etmek için kullanılan fosil yakıtlar ya da güneş, gelgit, rüzgar, jeotermal gibi kaynaklar birincil enerjidir. İkincil enerji ise enerji taşıyıcısı görevi yapan enerji biçimleridir. Birincil enerji kaynaklarından elde edilen ısı ve elektrik başlıca ikincil enerji kaynaklarıdır.

** Elektrik üretiminde güvenilirlik, değişen kullanım miktarına uygun üretimde anlık artış yapabilmek kapasitesidir. Bu fosil yakıtlı ya da hidroelektrik elektrik üretim tesislerinde daha yüksekten güneş, rüzgâr gibi kaynaklarda üretim güneşin ya da rüzgarın olup olmamasına bağlı olduğundan düşüktür, bu nedenle "intermitans düşük" ya da "güvenilir" değildir. Ancak bu sorun "akıllı şebeke" ve depolama teknolojilerinin gelişmesiyle aşılabılır hale gelmiştir.

Kaynaklar

- <https://www.gazeteduvar.com.tr/10-soruda-akkuyu-nukleer-santrali-haber-1515751>
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58255095>
- <https://yesilgazete.org/yeni-dunya-duzeninde-nukleer-yer-yok-yesil-enerjiye-gec-kalan-sistemden-de-dislanacak/>
- <https://www.dunya.com/dunya/enerji-krizi-nukleer-akladi-haberi-636564>
- <https://www.evrensel.net/haber/443932/erdogan-putinle-2-ve-3-nukleer-santrali-birlikte-yapabilir-miyiz-diye-gorustuk>
- <https://www.gazeteduvar.com.tr/paris-anlasmasinin-arkasindaki-gizli-nukleer-anlasmalar-makale-1538035>
- <https://t24.com.tr/haber/cevre-dernekleri-avukatinin-akkuyu-nukleer-projesiyle-ilgili-uyari-2030-da-deniz-seviyesi-altinda-kalacak-akkuyu-halk-sagligini-ve-ekonomisini-cokuse-goturur>

iklim

Paris İklim Anlaşması

Nazlıcan DEMİR

1970'lerin sonlarına doğru başlayan iklim krizi tartışmaları uluslararası alanda çözüm arayışları da ortaya çıkarmıştı. İlk olarak 1979 yılında Birinci Dünya İklim Konferansı Cenevre'de toplandı; sonrasında Dünya İklim Programı'nın kurulması görüldü. 1990'da Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) adlı bağımsız örgüt iklim değişikliği ile ilgili 1. Değerlendirme Raporu'nu yayınladı. 1992'de Rio'da toplanan Yeryüzü Zirvesi diye bilinen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda IPCC'nin bu raporunun zemin oluşturduğu BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) imzalandı. Sözleşme 1994 yılında yürürlüğe girdi. 1995 yılında BMİDÇS imzalayan devletlerin katıldığı Taraflar arası

Konferansların (COP) ilki Berlin’de gerçekleştirildi. 1997’de uluslararası anlamda ilk kayda değer adım olarak değerlendirilen Kyoto Protokolü imzalandı, imzalayan gelişmiş ülkeler sera gazı emisyonlarını azaltma taahhüdü verdi. Ancak, anlaşmanın uluslararası uygulanabilirliği tartışmalıydı. ABD, Avustralya gibi ülkeler protokolü imzalamaktan kaçınıyorlardı. Uluslararası bir iklim anlaşması imzalanması için uzun yıllar süren tartışmalar ve başarısızlıkların ardından 12 Aralık 2015 tarihinde Paris’te gerçekleştirilen COP21 zirvesinde Paris Anlaşması 195 ülke tarafından imzalandı.[1]

Paris Anlaşması ile bir kez daha tüm tarafların emisyon azaltımında yükümlülük altına girmesi gönüllülük çerçevesinde kabul edilmiş oldu. Bu yükümlülük "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluk" ilkesi çerçevesinde "gelişmiş" ve "gelişmemiş"

iklim

kapasitelerine göre sera gazı emisyonlarında bir azaltıma gitmelerini öngörmektedir.

Anlaşmada temel amacın iklim krizine sebep olan emisyonların azaltılmasını sağlamak olduğu görülüyor. Bu amaca taraf ülkelerin taahhütleriyle ulaşılması hedefleniyor. Bununla birlikte "gelişmiş-gelişmekte olan" ülkeler arasındaki mevcut kapasite farkları iklim finansmanı ve teknoloji desteği taahhütleriyle aşılmaya çalışılıyor. Küresel sıcaklık artışının 1.5 derece altında, değilse 2 derecenin oldukça altında tutulmasının, ülkelerin çoğunun belirlediği hedef yıl olarak 2050'de, karbon-nötr olma taahhüdüyle sağlanacağı umuluyor. Yıllık küresel ortalama yüzey sıcaklığının sanayi devrimi dönemi ortalamasına göre 2 derece daha yüksek olması insan hayatını doğrudan etkileyen felaketlerin artması anlamına geliyor. [2]

Türkiye için ne ifade ediyor?

Türkiye, anlaşmayı 22 Nisan 2016 tarihinde imzaladı. Ancak anlaşma TBMM'de onaylanmadı, yani resmi olarak tanınmadığı için anlaşmaya "taraf" olunmadı. Böylece anlaşmanın taraflara yüklediği taahhütlerden kaçınıldı. Türkiye, anlaşmayı imzalarken sunması gereken Ulusal Katkı Beyanı'nda (NDC) emisyon azaltımı taahhüt etmedi. Aksine 2030'a gelindiğinde emisyonlarını 2010 yılına göre iki katından fazla artırabileceğini ve azaltımı da bu artış senaryosuna göre yapacağını belirtti. 2012 yılında 430 milyon ton olan toplam sera gazı emisyonlarını, 2030 yılında azaltım önlemleri ile % 21 azaltarak 929 milyon tona "indireceğini" taahhüt etti. Oysa bu taahhüdün verildiği 2016 yılında sonra Türkiye'nin ekonomik büyüme beklentisi ve buna karşılık gelen emisyon artışı hiç de olağan senaryoda belirtilen düzeyde olmadı. Türkiye 2021 yılı itibarıyla herhangi özel bir politika uygulamadan verdiği ilk sözü yerine getirebildi ve 6 Ekim 2021 itibarıyla Paris Anlaşması Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylandı. Elbette bu yıl Glasgow'da düzenlenen COP26'da tüm ülkelerin NDC'lerini yükseltmeleri bekleniyor. Ancak Erdoğan'ın Roma'dan Glasgow'a değil İstanbul'a dönüşü ve Türkiye'nin iklim politikasında sunacağı hevesli hedeflerin pek olmadığını gösteriyor.

Türkiye'nin imzalamakta ayak diremesinde bir diğer etken, BMİDÇS' de "gelişmiş ülke" statüsüyle bulunmasından dolayı daha önce Kyoto Protokolü sürecinde olduğu gibi Yeşil İklim Fonu üzerinden yeterli kaynağa erişememesi oldu.

Yıllardır hükümetler, Türkiye'nin "gelişmekte olan" bir ülke olduğunu ve iklim finansmanına erişime izin verilmesini savundu. BMİDÇS' ne göre sanayileşmiş ve gelişmiş ülkeleri ve diğer ülkelere fon sağlayacak ülkeleri belirleyen Ek-1 ve Ek-2 listelerinin ikisinde de bulunan ülkelerin oluşturacağı Yeşil İklim Fonu ile "gelişmekte olan" ülkelere azaltım ve uyum eylemleri kapsamında 2020'den itibaren her yıl 100 milyar dolar kaynak ayrılacağı belirtilmişti. Ancak fonda 2021 yılı itibarıyla toplamda yaklaşık 80 milyar dolar ancak toplanabildi. 100 milyar dolarlık miktara ise ancak 2023'te ulaşılması bekleniyor. Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadelede güçlü ve inandırıcı bir politikaya sahip olmadığı görülüyor; mevcut politikalar, Türkiye'nin bu konudaki müzakere gücünü de zayıflatıyor.

Öte yandan Türkiye'nin Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası (EBRD), Fransız Kalkınma Ajansı (AFD), UNDP, Alman Yatırım Bankası (KfW), Avrupa Yatırım Bankası ya da Dünya Bankası gibi pek çok finansal kurum aracılığıyla 3 milyar doların üzerinde bir iklim finansmanına erişmek için bir anlaşma imzaladığı geçtiğimiz günlerde açıklandı. Türkiye'nin bahane ettiği fonlara erişememe "haksızlığı"na karşın 2018 yılında yayınlanan ACT Alliance EU'nun raporuna göre Türkiye, Avrupa Komisyonu, Avrupa Kalkınma Fonu ve Avrupa Yatırım Bankası'ndan sağlanan birleşik fonların açık ara en büyük alıcısı (senede ortalama 667 milyon Avro). [3]

Devletlerin kendi belirledikleri koşullar ve bağlayıcı olmayan bu hedefler mevcut durumda iklim krizinin daha kötüye gitmesine bir çözüm vaat etmekten uzak. İklim krizinin yıkıcı etkileri, bilimsel raporların ortaya koyduğu somut azaltım senaryolarına göre belirlenmiş iklim politikaları yerine mevcut sermaye akışını bozmamayı önceleyen keyfi anlaşmalarla engellenemeyecektir. Kapitalist devletler, çerçevesini kendi çizdikleri anlaşmalara uygun Yeşil Yeni Düzen gibi programları kendi

iklim

ülkelerinde uygulamaya çalışırken bir taraftan da uluslararası şirketlerin “gelişmemiş” ülkelerdeki üretimleri kontrol dışında kalmayı sürdürüyor. Bu noktada iklim krizinde sorumluluğu en az olan bu yoksul ülkelere verilecek uyum fonlarının yeni bir bağımlılık ilişkisi yaratıp yaratmadığı tartışmaları da gündeme geliyor.

Evet, anlaşma mecliste onaylandı ve iktidar 2053 yılına kadar net sıfır emisyonu ulaşma hedefini taahhüt etti. Bu “şaşırtıcı” gelişme Türkiye’nin iklim krizi ile mücadelede samimiyetini sorguluyor. Türkiye’nin emisyonlarının büyük bölümünü enerji sektörü oluşturuyor. Ülke, elektriğinin üçte birinden fazlasını kömürden karşılıyor, yine ithal petrol ve doğalgaz da kalan enerji arzında önemli yere sahip. Bu süreçte fosil yakıt kullanımını bırakacak dönüşüm mekanizmalarının kurulması gerekiyor. Enerji kullanımında önemli bir yer tutan başta karayolu olmak üzere ulaşımaya yönelik büyük bir dönüşüm gerekli. Oysa duble yollar duble karbon salınımına yol açıyor. Türkiye, Temmuz ve Ağustos aylarında yaklaşık 100 kişinin öldüğü sel ve orman yangınlarıyla iklim değişikliğinin etkilerini acı bir şekilde yaşadı. Ülkenin çoğu da uzun süreli bir kuraklık çekiyor. İklim krizinin, fon pazarlıklarının dışında, sermayenin vicdanına bırakılmadan çözülmesi gerekiyor.

[1]https://www.polenekoloji.org/iklim-krizi-ve-kuresel-iklim-adaleti-hareketi/#_ftnref4

[2]https://wwftr.awsassets.panda.org/download/s/10_soruda_paris_anlamasi_web.pdf?10741/10-Soruda-Paris-Anlamasi

[3]<https://actalliance.eu/wp-content/uploads/2019/05/ACT-Alliance-EU-Annual-Report-2018.pdf>

Söyleşi

Ne Gökçek Ne Mansur Rant Yolu'na Hayır!

Aykut ALYANAK

Bir kısmı ODTÜ kampüsü arazisinden geçecek olan 11 km uzunluğundaki Bilkent-İncek arası bağlantı yolu projesi, bölgede inşa edilen dev Şehir Hastanesi ve İncek tarafına doğru inşa edilen yüksek katlı rezidanslar nedeniyle Gökçek döneminde başlayıp Mansur döneminde devam ettirilen inşaat tekellerinin çıkarlarını gözetken kent politikaları açısından olmazsa olmaz gözüyle bakılan bir yatırım. Onca binanın boşa gidecek hali yok ya! ODTÜ öğrencilerinin öncülüğünü yaptığı Rant Yoluna Hayır İnişiyatifi'nden ODTÜ öğrencisi Tuğulka sorularımızı yanıtladı.

İnişiyatifin yolla ilgili daha detaylı Rant Yoluna Hayır youtube kanalından ulaşabilirsiniz.

Mücadeleniz nasıl ve niçin başladı? Kısaca anlatır mısınız?

Rant Yolu projesinin ihaleye çıktığını öğrenir öğrenmez harekete geçtik. Amacımız; kampüsüzümü, ekosistemlerimizi ve Ankara kentini neoliberal kent ve doğa politikalarının saldırılarına karşı savunmaktı.

Geçen süre içinde belediye seçimleri yapıldı. Mansur Yavaş başkanlığında yeni yönetim işe başladı. Peki yol projesinde neler değişti? Yol projesinde, Gökçek zamanında bu yola karşı çıkanların bugün sesini çıkarmaması dışında bir değişiklik yok. Mesela 2017 yılında bu yola karşı alanda bizim yanımda görüntü veren, direnişimizi açıktan destekleyen CHP'li isimler bugün aynı yolu Mansur Yavaş yapmaya çalışırken çıkıp tek kelime etmiyor. Şimdiki yönetim, yol projesini genişliğinin azaltılması, tünel ve ekolojik köprü gibi birtakım teknik revizyonlarla hayata geçireceklerini söylüyor. Ama bu revizyonlar ne yolun sebep olacağı ekolojik yıkıma ne de hizmet ettiği spekülasyon rantı engel olacak. Mansur Yavaş

Söyleşi

ve onun başkanlığındaki ABB, Gökçek'in izinden gidiyor; sermayenin, şirketlerin çıkarları için çalışıp, AKP'nin neoliberal kent ve doğa politikaları doğrultusunda hareket ediyor. Aradaki fark şu ki, şimdiki yönetim toplumun gözünü boyamaya, demokrasi tiyatrosu çevirmeye ve yeşil badanacılığa çok daha fazla önem veriyor. Ve bunu AKP'ye göre daha iyi yapıyor. Uzun süren Gökçek yönetiminin ardından insanlar Mansur Yavaş'a bir kurtuluş ve umut olarak bakıyorlar. Büyük bir imaj yatırımı sayesinde, Yavaş, öğrenciler de dahil pek çok kişinin güvendiği ve sempati duyduğu birisi haline getirildi ve o da bu güveni ve sempatiyi manipülasyonları için çok güzel kullanıyor. Bu yüzden, işin aslının ne olduğunu insanlara anlatmak için çok daha fazla emek sarf etmemiz gerekiyor.

Eskişehir Yolu'nu Gölbaşı'na bağlayan bu yola neden Rant Yolu diyorsunuz?

Çünkü bu yol birilerine spekülasyon rant üzerinden kazanç sağlama amacına hizmet ediyor. Bu yol sebebiyle yol güzergahı üzerinde ciddi bir imar hareketliliği yaşanacağı aşikâr. Hatta geçtiğimiz günlerde çıkan imara açılan arazi haberleriyle şimdiden başladığını görüyoruz. Yol güzergahı üzerinde bulunan, daha önce kadastral tapusu yapılmamış ve imara açılmamış,

Geçen süre içinde belediye seçimleri yapıldı. Mansur Yavaş başkanlığında yeni yönetim işe başladı. Peki yol projesinde neler değişti? Yol projesinde, Gökçek zamanında bu yola karşı çıkanların bugün sesini çıkarmaması dışında bir değişiklik yok. Mesela 2017 yılında bu yola karşı alanda bizim yanımda görüntü veren, direnişimizi açıktan destekleyen CHP'li isimler bugün aynı yolu Mansur Yavaş yapmaya çalışırken çıkıp tek kelime etmiyor. Şimdiki yönetim, yol projesini genişliğinin azaltılması, tünel ve ekolojik köprü gibi birtakım teknik revizyonlarla hayata geçireceklerini söylüyor. Ama bu revizyonlar ne yolun sebep olacağı ekolojik yıkıma ne de hizmet ettiği spekülasyon ranta engel olacak. Mansur Yavaş ve onun başkanlığındaki ABB, Gökçek'in izinden gidiyor; sermayenin, şirketlerin çıkarları için çalışıp, AKP'nin neoliberal kent ve doğa politikaları doğrultusunda hareket ediyor.

dolayısıyla arsa fiyatına oldukça ucuza alınan arazilerin değeri bu yol sebebiyle dramatik bir artış gösterecek ve yol aracılığıyla, yol güzergahı üzerinde yapılaşma teşvik edilecek. Söylediğimiz gibi, bu yolun yapılma amacı da tam olarak bu. Topluma hizmet götürme söylemi, bir bahaneden, bir yalandan ibaret. Kısacası; bu yola Rant Yolu diyoruz, çünkü bu yol bir rant yolu.

Bu yol projesinin ODTÜ ormanlarına ve Ankara'nın yeşil alanlarına etkisi nasıl olacak?

Yolun ODTÜ'den geçen kısmı üzerindeki ağaçların Gökçek zamanında katledilmiş olmasına dayanarak, ABB, bu yolun yapımı için ağaç kesilmeyeceğini söylüyor. Söylediği doğru, zira o ağaçlar 2017 yılında katledildi. Ama bu yolun yapımı için tek bir ağaç daha kesilmese bile, orman büyük bir zarar görecektir. Zira orman dediğimiz şey, içerisindeki tek tek ağaçların toplamından ibaret değildir. O, oldukça uzun bir süreç içerisinde meydana gelmiş bir ekosistemdir. Ağaçların birbirleriyle ve başka pek çok canlı ve cansız varlıkla dinamik etkileşiminin meydana getirdiği canlı bir varlık bahsettiğimiz. Dolayısıyla ormanın göreceği zarar meselesini kesilen ağaç sayısına indirgeyemeyiz. En başta, bu yol, iki tarafını birbirinden ayırarak orman ekosistemini ikiye bölecek. İki tane adına "ekolojik" dediğiniz köprü ile bir ekosistemin bütünlüğünü sağlayamazsınız.

Bu yol, inşaatı tamamlandıktan sonra da, bir taraftan diğerine geçmeye çalışan hayvanlara araç çarpması, araç ve yol kullanımının sebep olacağı gürültü, ışık, hava, su ve toprak kirliliği ile orman ekosistemine ve ekosistemin bir parçası olan pek çok canlıya büyük zararlar verecek. Orman ekosisteminin yanı sıra, yine ODTÜ kampüsü içerisinde var olan bozkır, göl ve sulak alan ekosistemlerinin de bu yol sebebiyle ciddi zararlar göreceğini belirtmek gerekir. Yolun üzerinden geçeceği ve Ankara için çok önemli ekolojik değerlere sahip olan Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi de aynı zararları görecektir.

Söyleşi

Deniz Gümüşel ile İkizköy Direnişi

Cemil AKSU

Temmuz'da başlattığınız nöbet eylemi sürüyor. 12 Ağustos'ta, Akbelen Ormanı'nın yok edilmemesi için açtığınız davada yürütmeyi durdurma kararı çıktı ama biz ne kararlar gördük, şirketler her an başka bir bahane bulup bu kararları boşa düşürebiliyor. En sondaki soruyu ilk başta sorayım, Akbelen ormanı kesin kurtuldu demek için ne olması gerekiyor?

Yeniköy, Kemerköy termik santrallerinin ve hatta başka bir şirkette olmasına rağmen Yatağan'ın kapatılması gerekiyor. Bu çok net. Şu an Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Dağıtım AŞ (YK Enerji)'nin elinde 2-3 yıllık rezerv kalmış durumda. Akbelen Sahası, İkizköy Işıkdere Sahası'ndan sonra açabilecekleri tek yeni saha olarak duruyor karşımızda. Karacahisar sahasında kömüre ulaşmak, ancak yöre ve Bodrum Yarımadası için çok önemli su varlıklarının yok edilmesi ile mümkün olabilecek. Bu da iklim krizinin artık iyiden iyiye kendini hissettirdiği bu dönemde büyük bir çatışma alanı yaratıyor. Şu an Kemerköy'e yakıt sağlayan Hüsamlar Sahası'nda da kömür üretimi sınıra dayanmıştır diye hesaplıyoruz.

Bu iki santral ve bunlara yakıt sağlayan maden sahaları 2014 yılında 2,6 milyar dolara özelleştirildi. YK Enerji, LİMAK ve İC İÇTAŞ ortaklığı. 5'li çetenin bu güzide üyeleri elbette bu yatırdıkları paradan maksimum kâr etmek için santralleri mümkün olan en uzun süre işletmek isteyecekler. Maden ruhsatları üzerindeki imtiyazları 2041 yılına kadar sürüyor. Yani Yeniköy ve Kemerköy santrallerinin en az bir 20 yıl daha İkizköylüleri, aslında hepimizi zehirlemesi ve atmosfere yüz milyonlarca ton karbon dioksit salması planlanıyor.

Bunun hayata geçmesi için, yakın yörede henüz işletmeye alınmamış, yeraltı maden sahalarını açmak, hatta santrallerin altyapısında yakıt değişikliği için yenilemeler yapmak gibi çalışmaları olabileceğini tahmin ediyor ve bu girişimleri de yakından takip ediyoruz. Öte yandan, kömürün fiyatı uluslararası piyasada ciddi

yükselişte. Yani örneğin ithal kömüre geçiş gibi bir hayalleri varsa bundan istedikleri kâr marjını yakalayamayacaklar.

Bütün bunlar değerlendirildiğinde, Akbelen Ormanı ve İkizköylülerin mücadelesinin, YK Enerji'nin birkaç yıl içinde havlu atmasına neden olabilecek kadar kritik bir belirleyiciliği var. Akbelen Ormanı'nı ele geçirmek ve yok etmek için ellerinden geleni artlarına koymayacaklarına eminiz. Neyse ki İkizköylüler de, yıllardır onlarla bu mücadelede yan yana duran biz yaşam savunucuları da bu mücadeleyi sonuna kadar götürmek konusunda kararlıyız. Mücadelemiz, Akbelen Ormanı ile sınırlı değil; termik santrallerin kapatılması talebiyle bütünleşmiş durumda. Bunu 40 yıldır kömürün egemenliğinde yaşamaya mecbur bırakılmış, zorla göç ettirilmiş, zorla işçileştirilmiş, yoksullaştırılmış, sağlığı elinden alınmış yöre halkı da artık yüksek sesle söylemeye başladı. Aşama aşama mücadeleyi yükselteceğiz.

Muğla'nın termik santrallerin üssü olarak seçilmesinin hikayesi epey eski. "Yeter ki Gökova'lar olmasın" diye şarkısını hatırlıyorum, Haluk Levent'in. 1990ların başı. Muğla'da kaç termik santral var? İnsanlar nasıl oluyor da termik santrallere evet diyebiliyor?

Söyleşi

Muğla'da üç termik santral var: Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy -çevre hareketinin adlandırdığı haliyle Gökova- santralleri. Ülke genelinde ise 1950'lerin ortalarında kurulan birkaç öncüden sonra, esas olarak 1970'lerin, 80'lerin yadigarı 15 termik santral var. Muğla ile birlikte Zonguldak, Kahramanmaraş (Afşin-Elbistan), Kütahya (Tavşanlı), Manisa (Soma), Sivas (Kangal) ve Çanakkale (Çan) da kömürün egemenliğine teslim edilmiş iller. 1970'lerde dünya genelindeki enerji krizine, ülkedeki hızlı ve plansız kentleşme ve sanayileşme çabaları da eklenince elektrik üretimi için gözler yerli kömüre çevrilmiş.

Muğla'daki santraller barter anlaşmaları ile Polonya tarafından inşa edilmiş. Yatağan inşa edilirken yöre halkı, özellikle santral için kamulaştırılan Şahinler köyünden cılız karşı sesler yükselmiş. Ancak hükümetin "Enerjiye ihtiyacımız var; Bulgaristan'dan elektrik alıyoruz" söylemleri, istihdam yaratılacak propagandası ve devletin kestiği parmak kanamaz anlayışı ile pekiştirilince, fakir halkın Yatağan santraline karşı pek de sesi çıkamamış ve önce 1979 yılında kömür madeni, sonra 1983-84 yıllarında santral işletmeye alınmış. Görece gözlerden ırak olan Yeniköy termik santrali de aynı formülle hiçbir direniş olmadan inşa edilip 1986'da çalıştırılmaya başlanmış. Milas Sekköy madenine ilk kazmanın vurulması da 1979.

Yoksul orman köylüsü, kamulaştırmayla zaten sınırlı olan tarım arazilerinden ediliyor, madene ve santrale işçi olarak alınmış ve "sesleri kesilmiş". 1980 sonrası ANAP yönetimindeki neoliberal politikalarla "atılım yapan" Türkiye'ye elbette bu kadarı yeterli gelmemiş. 1990'ların başında üçüncü bir santral projesi de bu kez Akdeniz'le Ege'nin kavuştuğu noktaya, Gökova Körfezi'ndeki Ören'e inşa edilmeye başlanmış. Ancak bu kez hükümetin karşısında, hem Yatağan'daki santralin yarattığı hava kirliliğini, ormana, tütüne, zeytine verdiği zararları duyan yöre halkı, hem de 1980'lerin ikinci yarısından itibaren bir toplumsal muhalefet odağı olarak yeşermeye başlayan çevre hareketi dikilmiş.

Gökova Termik Santrali 1994'te işletmeye alınincaya kadar yürütülen mücadele Türkiye çevre hareketinin de mihenk taşlarından birini oluşturur. Santralin yapıldığı köy olan Türkevleri'nde halk iş makinelerini köye sokmamak için traktörlerle yolları kapatır. Halkı iknaya gelen Özal'a gereken cevaplar verilir. Özellikle Bodrumlu çevrecilerin öncülüğünde, Gökova'da denizciler, belediye, meslek odaları da dahil geniş bir santral karşıtı cephe oluşturulur.

Yatağan'dan alınan derslerle Muğla'ya üçüncü bir santral yapılmasın diye yıllara yayılan bir direniş gösterilir. Ancak, arazi spekülasyonu da dahil pek çok söylenti eşliğinde Kemerköy santrali, bir zamanların zenginler için gözde tatil rotası Mavi Tur'un orta noktasında kıyıda yükselir. Yatağan'da 2000'li yıllara kadar devam eden, bölgede artan kanser vakaları ve tarımda dramatik verim azalmasına tepki olarak temiz hava hakkı talebi etrafında örülen, ülke genelinden TTB ve TMMOB gibi meslek örgütlerini de içeren mücadele, bu tarihten sonra "ama canım santrallere filtre takılıyormuş, enerjiye de ihtiyacımız var" konformizmi ile kırılır. Bundan sonrası biraz hayal kırıklığı, biraz teslimiyet, biraz yorgunluk.

Ta ki 2017 yılında Yatağan'da kömür madenini genişletmek için zeytinlikleri satın alınmak istenen Turgutluların toprağımızı vermeyeceğiz çılığına, 2018'de bu kez Milas'ta komşu köylerdeki akrabaları ile aynı kaderi paylaşmak ve topraklarından sürülmek istemeyen ikizköylülerin örgütlenişine kadar.

İkizköylüler tam üç yıldır, maden sahasını genişletmeye çalışan YK Enerji'ye tarım arazilerini, zeytinliklerini satmıyor. 2014'te santral ve madenlerin özelleştirilmesi sırasında yeraltı sularının imtiyaz hakkını da alan şirkete karşı kadim su haklarını savunuyor. Yatağan'dan Güllük Körfezi'ne kuzeydoğu-güneybatı ekseninde; Ören'den ikizköy'e güney-kuzey ekseninde 10 binlerce dönüm açık ocak maden işletmesi ile paramparça edilmiş orman ekosisteminden arta

Mücadelemiz, Akbelen Ormanı ile sınırlı değil; termik santrallerin kapatılması talebiyle bütünleşmiş durumda. Bunu 40 yıldır kömürün egemenliğinde yaşamaya mecbur bırakılmış, zorla göç ettirilmiş, zorla işçileştirilmiş, yoksullaştırılmış, sağlığı elinden alınmış yöre halkı da artık yüksek sesle söylemeye başladı. Aşama aşama mücadeleyi yükselteceğiz.

Söyleşi

kalan ve geçen yaz yaşanan yangın felaketi ile birlikte geçiş ormanı olarak önemi daha da artan Akbelen Ormanı'na tam 2,5 yıldır Orman Genel Müdürlüğü'nü de, YK Enerji'yi de sokmuyor.

İkizköy, 40 yıldır Muğla'nın kaderi ilan edilmiş kömür egemenliğinin karşısına dikiliyor, Muğla halkının üstündeki ataleti atmasına öncülük ediyor. Doğayla uyumlu ve insan onuruna yakışır bir yaşam sürme hakkı talebini yükseltiyor. Sesi bu yaz tüm Muğla'da ve yurt genelinde yankılandı. Dünya genelinde yükselen iklim adaleti talebine İkizköy de Muğla'dan katılıyor. Direniş varsa, umut da var!

Kömür madenciliği aynı zamanda işçilerin ciğerlerini yiyen bir sektör. Sadece ciğerlerini yese, Soma'da olduğu gibi canlarını da yiyor. Madenciliğin Politik Ekolojisi Sempozyumunda Bağımsız Maden İş'ten Başaran anlatmıştı, bölgede madenciliğin teknolojik yenilenmelerle daha da arttırıldığı ve daha fazla insanın kısa sürede ciğerlerinin söndüğünü. Bu işten zararlı çıkan köylüler ile işçiler arasındaki bu kader ortaklığı niye mücadele ortaklığına dönüşmüyor ya da nasıl dönüşür?

Toprağı kömür için elinden alınmış, madene ve santrale ucuz işgücü olarak işçileştirilmiş; özelleştirmelerden sonra güvencesiz çalışmaya mahkum edilmiş bir çalışan nüfus var tüm kömür

İKİZKÖY, DOĞAYLA UYUMLU VE İNSAN ONURUNA YAKIŞIR BİR YAŞAM SÜRME HAKKI TALEBİNİ YÜKSELTİYOR. SESİ BU YAZ TÜM MUĞLA'DA VE YURT GENELİNDE YANKILANDI. DÜNYA GENELİNDE YÜKSELEN İKLİM ADALETİ TALEBİNE İKİZKÖY DE MUĞLA'DAN KATILIYOR. DİRENİŞ VARSA, Umut da var!

Söyleşi

bölgelerinde. İkizköy'de de olduğu gibi bazı yörelerde kömür işçileri, hala topraktan tamamen kopmamış ve aileyi doyuracak ölçüde tarım ve hayvancılık yapıyor olsalar bile, kömürün zehirli atıklarıyla bozulan ekosistemde bu üretim gitgide verimsizleşiyor, hatta iklim krizinin de etkisiyle imkansızlaşmaya başlıyor.

Kırsal yaşam, çoktan kentin sınırlarında, hazır tüketime zorlayan, amorf bir yaşam biçimine dönmüş durumda. Evinin altında sütü için beslediği tek ineğe bile köyün deresinden değil, büyükşehrin şebekesi suyundan su içirmek, kendi canı pahasına ürettiği elektriği tüketirken maliyetinin kat be kat fazlası çıkan faturayı da tıpkı bir şehirli gibi ödemek durumunda kalıyor yarı madenci/santral işçisi yarı köylü. Biriken faturalara, para olmadan "satın alınamayan" sağlık ve eğitim hizmetleri ekleniyor. Asgari ücretten bir tık fazla bir maaşa güvence arıyor. Karşılığında hem kendi sağlığını, hem çocuklarının sağlığını sisteme rehin veriyor.

Bir daha geri almamak üzere. Sağlık şanslıysa emeklilikte hastane köşelerinde aranacak bir metaya, değilse 40'ını ancak görmüş bir emekçinin düşüne dönüşüyor.

Bütün bunları bilmesine rağmen kömür işçisi çoğu zaman çıkıp o direniş alanına gelemiyor. Şirketin şefler, müdürler aracılığı ile kurduğu bir tehdit düzeni var. İşsizlikle tehdit edip yola getiremediğine, daha sunturlu mesajlar gönderiyor.

Ama ezilenler için dayanışma bir incelik meselesi değil, bir hayatta kalma stratejisi. Artık bunu biliyoruz. Nöbet alanına gönderilen bir akşam yemeği; kazı alanından bir minik uyarı, mahkeme heyeti önünde 'işsiz kalmak istemiyoruz' diye demagoji yapmalarını "salık" veren şeflere yöneltilen itaatsizlik; usul usul kömür emekçisiyle, açık açık toprak ve ormanı için direnişe geçmiş köylü arasındaki dayanışmayı güçlendiriyor. Çünkü zaten hepsi ya akraba, ya komşu. Çünkü ekolojik krizin getirdiği selle, hortumla, kuraklıkla, susuzlukla, verim düşüşü ve hatta yakında kıtlıkla hep birlikte yüzleşiyorlar. Çünkü bir dönüm toprağı bile kalmadan bu köyden ilçeye göçmek zorunda kaldıklarında aldıkları üç kuruş sadaka gibi maaşlarla şehirde hayatta kalamayacaklarını görüyorlar. Ekolojik kriz derinleştikçe, şimdiden gündelik yaşamı bile tekletir hale geldikçe, bu gerçek kendisini olduğu gibi kabul ettiriyor artık, sistemin hinterlandı olarak kullanılan kömür bölgelerinde. Kömürün ve bu sömürü düzeninin hegemonyasından tek başına kurtuluş yok.

Bir de bu nöbet eylemi üzerinde duralım: Cerattepe'de, Kazdağları'nda, ve daha birçok ekoloji direnişinde nöbet eylemine başvuruldu, şimdi de burada nöbet eylemi sürüyor. Nöbet yeri bir tür grev çadırı gibi. Aynı zamanda bir agora gibi, değil mi?

Kesinlikle. Milas'ta durum şu: Köyün kömür tarafından yutulacağı tarih yaklaştıkça, köyün sosyal hayatı da önce bir durgunluk ardından

#Akbeleno

İkizköy DİRENİYOR!

Akbelen Ormanı'nın kömür için kesilmesine izin verme!

AKBELEN
ORMANINI
VERMEYECEĞİZ!

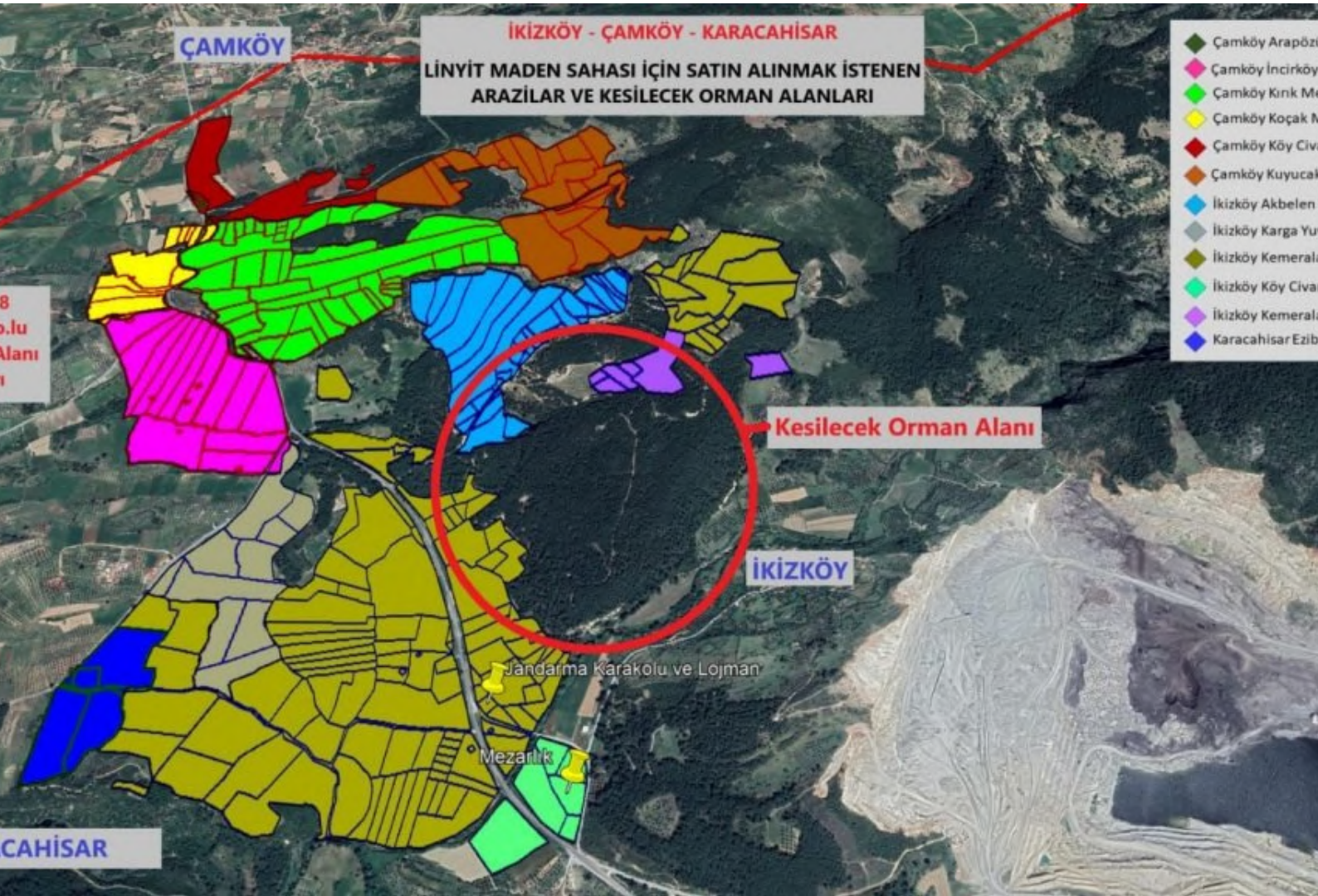
Söyleşi

gerileme dönemine giriyor. Gençler ya Milas'a, ya Bodrum'a göçüyor. Geride köylerde genellikle yaşlı nüfus kalıyor. Okul kapanıyor. Köy bakkalı kapanıyor. Kahveler kapanıyor. Muhtarlık odası kapanıyor. Düğünler, cenazeler dışında köyün bir araya gelebileceği bir mekan bulunmuyor. Herkes içine kapanıyor, yalnızlaşıyor. İkizköy'de, Akbelen Ormanı nöbet alanının oluşması ile sosyal olarak parçalanmış köy hayatına neredeyse 24 saat canlı bir alternatif gelişti. 17 Temmuz'dan beri alanda her gün İkizköylüler ile buluşuyoruz. Bunlar kimi zaman planlı toplantılar, kimi zaman spontane gelişen sazlı sözlü buluşmalar, kimi zaman iki iş arası boş zamanını değerlendirmeye gelen komşularımızla ikili üçlü sohbetler şeklinde gelişiyor. Köyün tüm meseleleri bu ortak alanın, sizin tabirinizle "agora"nın konusu.

Şirkette çalıştığı için 3 yıldır süren mücadeleye destek değil köstek olan, zaten köyün hiçbir ihtiyacı ile de ilgilenmeyen muhtara karşı ne yapılabilir diye konuşuluyor. Köyün doğa koruma

ve dayanışma derneğinin genel kurulu, toplantıları o alanda yapılıyor. Kömürün yıkıcı etkilerinden, tarım ve hayvancılığa zararlarından bahsedilen uzman söyleşileri düzenleniyor. Çocuk şenlikleri, film gösterileri, konserler ile gönümüzce dans edebileceğimiz bir geleceğin tohumları atılıyor. Köye kalıcı bir topluluk mekanı kazandırmanın hayalleri kuruluyor, planları yapılıyor. Ve elbette kömürle mücadelenin bugünü, yarını tartışılıyor; sonraki adımların kararları İkizköy'le dayanışma içindeki avukatlar, teknik insanlar ve ekoloji mücadelesinden yaşam savunucuları ile birlikte alınıyor.

Milas-Ören Karayolu'ndan geçerken nöbet alanını görüp duranlar, Akbelen'e destek için yolunu uzatıp ziyarete gelenler ile çaylar içiliyor, sohbetler ediliyor. En çok da bu birlikteliği, dayanışmayı sürdürmek ve daha çok insanla buluşmak, örgütlenmek için gerekli düşünsel ve eylemsel altyapı bu agorada ortaya çıkıyor.

Hayvan Özgürlüğü

Bir Veganın Yangın Döneminden Gözlemleri

Mansur KARACA

Geçtiğimiz aylarda iklim krizi nedeniyle dünyamızda seri orman yangınları yaşandı. Bu süreci kaygı ve üzüntüyle takip ederken içten içe bir şeyler yapmak istiyordum. Nasıl bir yol izlemem gerektiğini bilmediğim bir süreçte benimle aynı kaygıları taşıyan vegan aktivist arkadaşım Doğa Giray, Animal Save Movement organizasyonu olarak yangına gitmek üzere bir ekip kurduklarını ve benim de bu ekibe dahil olmak isteyip istemediğimi sordu. Ben de Vegan Kortej ve Polen Ekoloji desteğiyle ekibe dahil oldum ve bu şekilde yangınların sürdüğü Milas Köyceğiz'e doğru yola çıktık. Amacımız yangın bölgesindeki canlılara yardım etmek, kurtarabildiğimiz kadarını kurtarıp onları güvenli bir yere ulaştırmaktı.

İlk gittiğimiz yer Köyceğiz'e bağlı Akçakaya Köyü'ydü. Oraya vardığımızda yangın köyün çevresini sarmıştı. Devletin yangına müdahalede çok geç ve yetersiz kalmasından dolayı yangın kontrolden çıkmıştı. Yangınlara müdahalede devletin neredeyse bütün sorumluluğu gönüllü kurtarma ekiplerine yıkması, yangında zarar gören canlılar olarak 'belli başlı' türleri kayda alması ve diğerlerini görmezden gelmesi, hayvanları kaybedilen bir mülk olarak görmesi ve yanan hayvanlara dönük hiçbir kurtarma politikasının olmaması aslında devletin hayvanları hiçbir zaman öncelik olarak kabul etmediğinin ve haklarını görmezden geldiğinin en büyük kanıtlarından biri oldu. Tüm bunlar hayvanların hayatını iyice değersiz kıldı. Üstelik birçok hayvan, sahipleri tarafından sigortadan para almak için ölüme terk edildi. Alanda, geride kalan hayvanlara yardım etmek için yalnızca bizim gibi gönüllüler vardı. Köylülerin çok büyük bir kısmı hayvanları kurtarmamız için bizimle işbirliği yapmadı. Ayrıca birçoğu hayvanları kapalı kafeste yangına teslim etti.

Çok geniş bir bölgede gözlem yapma imkânı bulduk. Geç ve yetersiz müdahalenin yıkıcılığına üzülerken şahit olduk. Zaten vergisi alınan hizmeti etkili şekilde sunamayan yetkililer bir de üzerine SMS yoluyla para toplama işine girişti. Ama ne halihazırda bahsedilen bütçe ne de SMS çalışmaları alana müdahaleye efektif bir şekilde yansımadı. Her şeye rağmen bize yardım eden gönüllülerin de katkısıyla 200'e yakın hayvanı kurtarmayı başardık. Kurtardığımız hayvanların sonu başka bir biçimde ölüm olmasın diye hepsinin ömürlerinin sonuna kadar özgürce yaşayabilecekleri vegan bir ortama ulaşmasını sağladık. Çünkü biliyoruz ki "evcil" kabul edilmeyen hayvanlar doğal afetler dışında yemek, kaynak ve eğlence olmak üzere insanlar tarafından kullanılıyor ve öldürülüyor. Biz insan dışı hayvanların da tıpkı bizler gibi yaşam hakkına sahip olduğunu düşünüyor ve öldürmeden de yaşamanın mümkün olduğunu biliyoruz.

Yıkıcı kapitalist sistem ve onun yabancılaştırıcı, türcü toplumu içindeki insanların alışkanlıkları değişmediği sürece iklim krizi devam edecek ve maalesef birçok doğal afetle yüzleşmek zorunda kalacağız. Sevgili Hakan Yurdanur hocamın da dediği gibi "Kapitalizm de kârlar özel, zararlar toplumsaldır".

Ekoloji Kitaplığı

Radikal Bilim İnsanları İçin Bir Kaynak: John Bellamy Foster'ın "Doğanın Dönüşü: Sosyalizm ve Ekoloji"

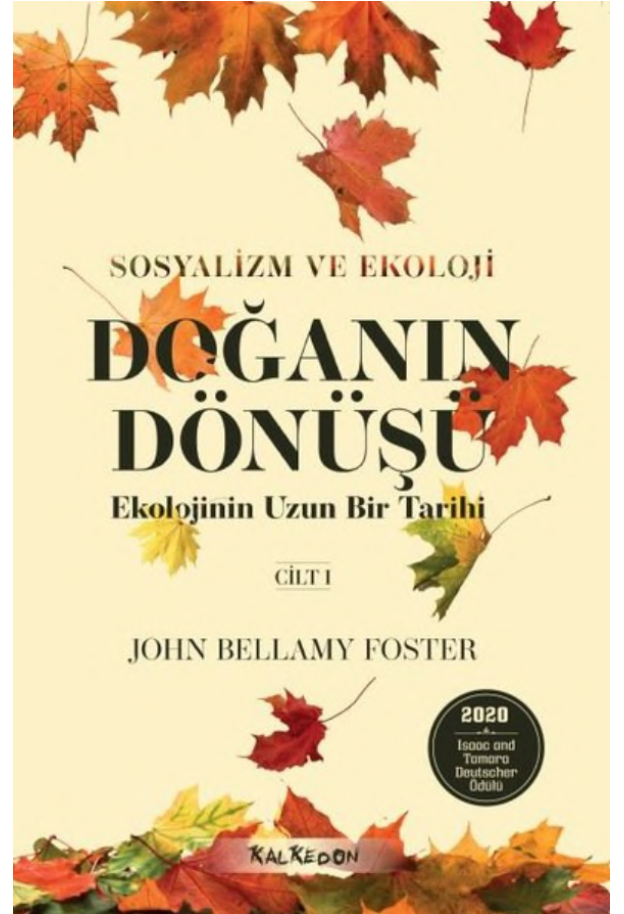
Camilla ROYLE

Çeviri: İbrahim ERKOL

Kitap Türkçe'ye 2 cilt halinde çevrilmiş olup ilk cildi Kalkedon Yayınları'ndan İdem Erman çevirisiyle "Ekolojinin Uzun Bir Tarihi" alt başlığıyla çıkmıştır. Doğanın Dönüşü, ekolojik düşüncenin şeceresidir. 'Ekoloji' kelimesi XX. yüzyıla kadar çok yaygın bir şekilde kullanımda değildi. Bu durum da birçok kişinin ekolojik düşünceyi oldukça yeni bir gelişme olarak görmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte, Foster bu ciltte, ekolojinin popülerleşmesinden bir asır öncesine dayanan eserlerde materyalist bir ekolojik duyarlılığın mevcudiyetini ikna edici bir şekilde tespit ediyor. Sırasıyla 1882 ve 1883'te Darwin'in ve Marx'ın cenaze törenleriyle başlayan kitap, XIX. ve XX. yüzyılın başlarındaki sosyalist düşünürlerin insan üretimi ile doğanın geri kalanı arasındaki karmaşık ilişkiyi kabul eden bir bakış açısı geliştirmenin ayrılmaz bir parçası olduklarının izini sürüyor.

Ekolojinin bir bilimsel disiplin olarak sosyal ve politik etkilerden bağımsız bir dizi bilimsel çalışmadan geliştiği varsayılır. Aynı mantıkla, bazıları XIX. yüzyılın sosyalist düşünürlerinin ekolojik kay-gılara çok az ilgi duyduğunu ve sonuç olarak solun ancak XX. yüzyılın sonlarında çevre ha-reketine dahil olduğunu varsayarlar. Foster'ın hem bu çalışması hem de daha önceki kitapla-rındaki çalışmaları, bu görüşlere karşı çıkma ve dolayısıyla günümüzün radikal ekolojik hare-ketleri için Marksizmin önemini gösterme güdüsüyle ortaya çıkarılmıştır. Amacı, Marx'ın yazıları boyunca ekolojik bir dünya görüşünü benimsediğini göstermektir. Marx insanları doğa-nın bir parçası olarak gördü. Ama aynı zamanda insanlar emekleri aracılığıyla doğayla aktif olarak ilişki kurabilecek durumdaydılar.

Doğanın Dönüşü, COVID-19 pandemisinin başlangıcında yayınlandı. Ancak tartışmanın çoğu, salgının kökenlerini ve etkilerini nasıl analiz edebileceğimizle alakalı. Londra gibi Viktorya dönemi şehirleri tifo, tifüs ve kolera gibi korkunç salgın hastalıklardan muzdaripti. Tıpkı bugün COVID-19'da olduğu gibi, bunlar orantısız bir şekilde en çok en kötü yaşam koşullarına sahip şehrin en yoksul sakinlerini etkiledi. Bu durum özellikle Marx ailesi 1854 yılındaki ölümcül kolera salgını sırasında Londra'nın merkezindeki Soho' da yaşarken, Marx' ın da aşına olduğu bir şeydi. Kolera salgınının kaynağının nasıl belirlendiği iyi bilinmektedir. Doktor John Snow, yetkilileri koleranın havada yayılan değil suyla bulaşan bir hastalık olduğuna ikna etti ve kaynağı Broad Street'teki bir su pompasında buldu. Su pompasının vanası insanların su içemeyeceği şekilde kaldırılınca salgın azaldı.

Ekoloji Kitaplığı

Daha az bilinen ise hikâyenin diğer kahramanlarından bazıları arasındaki bilim ve sosyalizmin karşılıklı etkisidir. Salgından sonra, Edwin Lankester tarafından yürütülen daha ileri araştırmalar, Broad Street pompasını besleyen kuyunun, ilk kolera vakalarından birinin bulunduğu 40 Broad Street'teki bir lağım çukuru tarafın dan kirletildiğini ortaya koydu. Lankester XIX. yüzyıl işçilerinin yaşadığı ve çalıştığı kötü koşullara karşı ve rilen mücadelenin bir parçasıydı. Viktorya dönemi çalışma koşulları tartışmasında Marx, Kapital'in 1. Cildin de, Lankester'ın, yirmi altı saatten fazla ara vermeden çalıştırıldıktan sonra ölen Mary Ann Walkley adlı bir terzi vakasıyla ilgili soruşturmasına yer verir. Lankester bir devrimci olmasa da radikal görüşlere sahipti ve kitlelerin yanında olmaktan bahsediyordu. Oğlu, E. Ray Lankester, benzer şekilde etkileyici bir şahsiyetti.

1898 ve 1907 yılları arasında Londra'daki Doğa Tarihi Müzesini yöneten Kraliyet Topluluğu üyesiydi (Her ne kadar kendisi müze kuruluşuna yönelik saldırılarından dolayı bu rolden kovulmuş olsa da). Genç Lankester aynı zamanda Marx' ın yakın bir arkadaşındı ve cenazesine katılan birkaç kişiden biriydi. Stephen Jay Gould "Marx' ın Cenazesindeki Darwinist Adam (The Darwinian Gentleman at the Marx's Funeral)"da ondan "temelde muhafazakâr bir biyolog" olarak söz etti ve Marx' ın arkadaşlığında sanat ve felsefeyi başka bir parlak entelektüelle tartışmak için bir fırsattan biraz daha fazlasını gördüğünü öne sürdü. Ancak, Foster' ın ilişkilerine farklı bir bakış açısı var. Lankester' ın sonraki yaşamında bazı muhafazakâr görüşleri olduğunu kabul ediyor. Üzücü bir şekilde (Lankester) kadınların erkeklerle aynı entelektüel yeteneklere sahip olmadığını düşündüğü için kadınların oy hakkına karşı çıktı.

Ancak Foster, Lankester' ın, piyasanın ihtiyaçları tarafından yönlendirilen bir kapitalist sistemin, yeni hastalık salgınlarının yayılması ve türlerin artan şekilde yok olması da dahil olmak üzere tehlikeli ekolojik sonuçlara yol açma biçimine yönelik eleştirisini de vurgular. Lankester bir keresinde şöyle yazmıştı: "Kapitalist ucuz emek istiyor ve İngiliz halkının daha iyi durumda olmaktansa yoksul ve işini onun için yapmaya hazır olduğunu görmeyi tercih ediyor." Foster, Lankester' ın dejenerasyon konusundaki görüşlerinin çoğunu da yapar. Özünde Lankester,

biyolojik evrimin daha karmaşık formlara doğru sürekli bir ilerleme hikayesi olduğu varsayımını eleştirdi ve bunun daha az karmaşık organizmalarla da sonuçlanabileceğini savundu. "Dejenerasyon" olarak adlandırdığı bu biçimin, insanlar kendi varoluşlarının ekolojik koşullarını baltaladığında, insan uygarlıkları için geçerli olduğu söylenebilir.

Yani Lankester için insanlık tarihi, türlerin evrimi gibi, sadece doğrusal bir ilerleme durumu değildi. Bunun yerine, kendi seçtikleri koşullar altında olmasa da insanların kendi tarihlerini inşa etme ve özne olma durumlarını vurgularken Marx' ı takip etti. Marx ve Lankester arasındaki ilişkiyi yalnızca bir merak olarak görmek, Lankester' ın bazı görüşlerinin radikal sonuçlarını ve Marx'ın Darwin ve evrime olan derin ilgisinin gözden kaçırılmasına neden olur.

Foster' a göre, ekolojik sosyalist düşünürlerin düşünceleri incelenerek iki etki çizgisi tespit edilebilir. Marx' tan Lankester' a ve ardından ekolojist Arthur Tansley ve bir Fabian sosyalisti ve aynı zamanda yazar olan H. G. Wells gibi şahsiyetlere gidilir. Diğer hat, Engels'ten 1930'ların "kırmızı bilim adamları" nesline ve XX. yüzyılın sonlarına kadar uzanır.

Engels gerçekten de ekolojik materyalist bir dünya görüşünün geliştirilmesinde en önemli Marxist figürlerden biriydi. Bu kitabın önemli bir bölümü "Engels'in Ekolojisi" ne ayrılmıştır. Engels, Marx'ın toplum incelemesinde ortaya çıkardığı diyalektik süreçlerin doğayı inceleyerek de nasıl gözlemlenebileceğinin bir hesabını üretmeye koyuldu. Foster' ın açıkladığı gibi, diyalektik "hem genel olarak maddi dünyanın hem de onun içindeki insan durumunun sürekli değişen karakterini ve bunun sonucunda ortaya çıkan çelişkileri, olumsuzlamaları ve niteliksel dönüşümleri temel gerçekliği olarak ele alır". Diyalektik, bir dış güç tarafından etkilenmedikçe, şeylerin sabit kalacağını varsaymak yerine, dinamizmi dünyanın çalışma biçimine içkin olarak gören bir felsefedir.

Engels'in notları, ölümünden on yıllar sonra, modern evrimsel biyolojinin kurucu isimlerinden ve Komünist Parti sempatizanı olan J.B.S. Haldane'

Ekoloji Kitaplığı

nin yardımıyla "Doğanın Diyalektiği" adıyla yayınlandı. XX. yüzyılın başlarından itibaren, bu metin etrafında tartışmalar yürüten Marksistler arasında, Engels'in insan öznelliğinin bir rol oynamadığı doğa içerisinde diyalektik süreçlerin var olduğunu iddia etmekte haklı olup olmadığı uzun süreli bir tartışma konusudur. Ayrıca Doğanın Diyalektiği' nin Engels'in yaşamı boyunca yayımlanmamış olması ve yayımlanmış çeşitli baskıların ölümünden sonra başkaları tarafından çevrilmiş ve düzenlenmiş olması da bunun anlaşılmasında yardımcı olmuyor. Bu nedenle, Engels'in metnin son halinin nasıl görüneceğini ya da fikirleri üzerinde çalışmayı bitirebilseydi, fikirlerini aynı şekilde ifade edip etmeyeceğini bilmek zordur.

Ancak bu da Engels'ten pek bir şey öğrenemeyeceğimiz anlamına gelmez. Engels doğanın tarihsel terimlerle anlaşılabilirliğini kabul eden bir doğa açıklaması ve yaklaşımı geliştirdi. Bazen ani veya niteliksel sıçramalarla gerçekleşen değişim ve gelişim süreçleri doğal dünyanın doğasında vardır ve ona içkin özelliklerdir. Bu en çarpıcı şekilde, XIX. Yüzyılda, Darwin'in yeni türlerin evrimine ilişkin açıklamasıyla gösterilebilirdi. Engels'in düşüncesinin anahtarı, insanların doğanın bir parçası olduğunun, ancak aynı zamanda çevrelerindeki çevreyi bilinçli olarak manipüle edebildiklerini ve bu süreçte kendilerini değiştirebildiklerini kabul etmektir. Engels'in diyalektik materyalizmi, doğal dünyayı pasif bir maddeye indirgeme ve onu dinamik olmaktan çok sabit olarak ele alma eğiliminde olan XIX. yüzyılın sonlarında yaygın olan mekanik materyalist görüşlerle çelişiyordu.

Foster' ın gösterdiği gibi, Engels'in ekolojik düşüncesine değinmek istiyorsak, dikkatimizi, su ve hava kirliliğinin etkilerini anlattığı çok daha eski bir kitap olan İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu da dahil olmak üzere, diğer çalışmalarına da çevirmeliyiz. Yine Foster' ın gösterdiği gibi, Engels'in ekolojik düşüncesine değinmek istiyorsak, dikkatimizi, su ve hava kirliliğinin etkilerini anlattığı çok daha eski bir kitap olan İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu da dahil olmak üzere, diğer çalışmalarına da çevirmeliyiz. Bu eserde Engels, salgın hastalıkları inceler ve kapitalizmin bu çevresel tehlikelere yol açan koşulları nasıl yarattığını analiz eder.

Bir sonraki "Halk için Bilim" adlı bölüm 1970 ve 1980'li yıllardaki aynı adlı topluluğu ele alıyor. Bu yıllardaki dergisi yine "Halk için Bilim" isminde olan topluluk bu yayının bir öncüsüyü. Bu bölüm aynı zamanda İngiliz dengine en yakın olan "Bilimde Toplumsal Sorumluluk için İngiliz Topluluğunu" da tartışmaktadır.

Foster, haklı olarak, Halk için Bilim'in, bilimin toplumsal ilişkilerden ayrı olduğu fikrine yönelik eleştirilerinde 1930'ların kuşağından etkilendiğine işaret eder. Ama aralarında bazı önemli siyasi farklılıklar vardı. Yeni Sol'un bir parçası olarak, önceki nesillere kıyasla bilimin daha fazla devlet kontrolünde olmasına sempati duyma olasılıkları daha düşüktü. Örgütün birkaç üyesi biyolojik ve ekolojik düşüncedeki gelişmelerle ilgilendi.

Örneğin, Halk için Bilim üyesi Richard Levins, doğada uyum olduğu varsayımına yönelik ekolojik bir eleştiri geliştirenlerden biriydi. Richard Levins, Değişim süreçlerinin her ikisine de içkin olduğu, insanlık ve doğanın birlikte evrimsel bir ilişkisi olduğunu tanımlamıştır.

Foster ayrıca 1973 yılında "Halk için Ekoloji" isimli dergide, örgüt üyelerinin kapitalizmde yapısal olan toplumsal eşitsizliğe ve ekolojik yıkıma bir çözüm olarak devrim çağrısında bulunan bir baş yazıya da işaret ediyor.

Levins ya da Lankester gibi kişilerin verdiği örnekler silsilesi bilimsel araştırmanın, bilim insanlarının felsefi bakış açılarından ve onların sosyal ve çevresel adalet kaygılarından nasıl etkilendiğini göstermektedir. Çalışma, bilimi apolitik düşünürler tarafından yürütülen tarafsız bir faaliyet olarak ele alamayacağımızı gösteriyor. Gerçekten de Foster' ın iddia ettiği gibi, bu bilim insanlarının politik görüşleri ekolojik dünya görüşlerini şekillendirdi ve geliştirdi. Burada önemli olarak görülen kapitalist toplumun sosyalist eleştirisinden doğan bu ekolojik eleştiri yöntemidir. Çünkü bu yöntem devrimci bir diyalektik ekoloji için vazgeçilmez araçları sağlar."

Kitapta yer verilen önemli düşünürlerin çoğu erkektir. Bununla beraber Foster, çalışmaları çok iyi bilinmeyen, tarihsel olarak çalışmaları XIX. yüzyıla dek uzanan bilim dünyasındaki kadınların bazı büyüleyici örneklerine yer veriyor. Örneğin,

Ekoloji Kitaplığı

biyolog Phebe Lankester' ın (Edwin' in karısı) Broad Street kuyusundan gelen su soruşturmasının bir parçası olması muhtemeldir. Ama bir kadın olarak işi "perde arkasında" yapılmıştır. Engels'in İngiltere'deki İşçi Sınıfının Durumu adlı eseri İngilizce' ye ilk olarak 1880'lerde Amerikalı, Florence Kelley isminde bir kadın tarafından çevrildi. Kelley, şehirdeki çocuk işçilerin acımasız koşullarını araştıran ve 8 saat çalışma hakkı için bir kampanya yürüten Chicago'daki fabrikaların baş müfettişiydi. Kelley, Amerika Birleşik Devletleri'nin sosyal tarihinde önemli bir rol oynadı.

Foster, bir sonuca varmak yerine, kitabı, Marx'ın doktora tezinin konusu olan Yunan filozof Epikuros hakkında kısa bir bölümle bitiriyor. Görünüşe göre Foster, çalışmalarını tartıştığı düşünürlerin çeşitli düşüncelerinin genel bir özetini sunmaya çalışmaktansa düşünürlerin kendi adlarına konuşmasına olanak sağlıyor- zaten genel bir özet sunmayı bu kısa incelemede denemek de imkansız olurmuş. Belki de diyalektik düşüncenin temel katkılarından birinin, "doğa" nın insan toplumundan ayrı, sabit ya da istikrarlı bir alan olduğu varsayımını yerle bir etmesi olduğunu söyleyebiliriz. Bu düalist düşünce tarzı sıklıkla çevrenin sosyal ilişkiler anlayışımızda sonradan bir düşünce olarak ele alınmasına sebep olur. Hatta daha da kötüsü, kapitalistlerin ekonomik hesaplarının bir dışsallığı olarak ele alınmasına da neden olur. Buna karşılık, bilimsel bir disiplin olarak ekoloji, canlılar ve onların abiyotik/cansız çevreleri arasındaki ilişkileri ele alır. Bu vurgu, bazı ekolojistleri bu tür sistemler içinde insan faaliyetinin rolünü anlamaya yöneltmiştir.

XX. yüzyıl düşünürlerinin asıl mirası şudur "birleşik ekolojik ve sosyal kriz". Çağımızda artık onların mirası olmadan yapamayız. Doğanın Dönüşü, iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı veya günümüzde yeni pandemilerin ortaya çıkması gibi sorunları anlamak istiyorsak, insan faaliyetlerinin etkisini de ele alan ekolojik sistemlere yönelik kapsamlı araştırmaların nasıl gerçekleştirileceğini gösteriyor. Bu araştırma, dönüştürücü bir toplumsal değişim talebi tarafından yönlendirilecek. Kapitalizmin biyosfer üzerindeki yıkıcı etkisini anlamaya başlamak için burada sunulan düşünürlerin analitik araçlarını kullanabilir ve doğal dünyanın geri kalanıyla daha rasyonel bir ilişkinin nasıl görüneceğine dair daha umut verici bir tablo çizebiliriz.

Doğanın Dönüşü, bizi ekolojik bir dünya görüşünün gelişimindeki bazı önemli ve kilit figürlerle tanıştırıyor. Bunların arasında yazar ve tasarımcı William Morris veya biyolog J.B.S. Haldane gibi bazıları nispeten ünlüdür. Biyolog Lancelot Hogben ve sıra dışı İngiliz yazar Christopher Caudwell gibi diğerleri ise daha az bilinirler.

Foster, onların yaşamlarına ve çalışmalarına yeni bir ışık tuttu. Kitabın yazılması yıllar aldı (notlar hariç 500 sayfadan fazla, Foster bunu "büyük kitabı" olarak tanımlıyor) ve kitap çok sayıda arşiv kaynağından özel araştırmalar içeriyor. Sonuç, çeşitli düşünürlerin ekolojik düşünceye yaptığı önemli katkıların taslaklarının yanı sıra biyografik ayrıntılarla dolu bir cilttir. Halk için Bilim okurları, önceki nesillerden hayranlık duyacakları büyük bilimsel radikallerin birçok örneğiyle ve bu derginin yapımcılarının ve okuyucularının birçok yönden ataları olan figürler hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatına erişebilecekler.

Kaynak: Science for the People

Ekoloji Sözlüğü

Çevresel İrkçilik

Helin Nur GÜLER

Çevresel ırkçılık tartışmaları çoğunlukla herhangi bir yerleşim yerinin yaşanabilirlik durumu ve yaşayanların etnik kimliklerinin kesişiminden doğmaktadır. Aynı zamanda kavramın çevresel adaletle bir arada tartışılması ve bu tartışmanın coğrafi, tarihi ve toplumsal farklılıklardan (yani maddi gerçeklikten doğan farklılıklardan) ötürü farklı şekillerde yapılması, kavrama, çok boyutlu bir özellik kazandırır. Buradan hareketle kavramdaki kalıtsal ortaklık anlamındaki ırk kullanımının da süreç içinde genişlediği ve topraklarından koparılan işçi sınıfının kentin çeperlerine itildiğini, buralarda çarpık kentleşme, hava kirliliği, kanalizasyon gibi sorunların ortaya çıktığını söyleyen Engels’le kesiştiği söylenebilir. Örneğin ırkın biyolojik tanımından öte, W.E.B Du Bois, ırkların biyolojik değil sosyolojik bir inşa olduğunu, batıda kapitalizmin gelişmesinin köle ticareti ve Afrikalı emek gücü sayesinde olduğunu ortaya koymuştur. Kurumsallaşan ve kapitalist gelişmeye destek çıkan bu ırkçılık biçimi ekonomik, politik ve ekolojik durumu şekillendirmiştir. Çevresel ırkçılığa ve çevresel adaletsizliğe karşı toplumsal muhalefet de tam bu noktadan, toplumun eşit olmadığı, toplumun bir kısmının diğerine göre daha fazla ekolojik problemle ve kendi sağlıklarını tehdit eden yaşama elverişsiz ortamlarla karşılaşmasından doğar. Çevresel ırkçılığa ve adaletsizliğe maruz kalanlar kentin çeperlerinde yaşayan, çoğu göçmen yoksul insanlardır.

Çevresel adaletin ve çevresel ırkçılığın daha sonra kavramsallaştırılmasını sağlayacak ilk dikkat çekici toplumsal muhalefet örneği 1970’lerde ABD’de görülmüştür. 1978’de New York’taki beyazların yaşadığı bir banliyö bölgesi olan Love Kanalı’nda 22bin ton zehirli atığın buraya boşaltılmasıyla artan sağlık sorunları sonucunda başlayan protestolar başarıya ulaşmış ve 833 hanenin başka yerlere taşınması sağlanmıştır. Ancak 1982’de Kuzey Karolina’nın Warren eyaletinde ABD Çevre Koruma Ajansı’nın da onayıyla 10bin tır zehirli toprak Afrikalı-Amerikalılar’ın yaşadığı bölgeye boşaltılmıştır. Bu iki örnek kurumsallaşan ırkçılığın çevresel

kararların alınmasında başat faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Çevresel ırkçılığa Türkiye’den verilebilecek örnekler arasında ise İzmir- Çiğli İzmir BB Harmandalı çöplüğü ve 2021 yazında yaşanan orman yangınları sayılabilir. Kent yoksullarının yaşadığı Harmandalı mahallesinde bulunan belediyeye ait çöplükte biriken metan gazı sebebiyle bölgede sık sık heyelanlar ve patlamalar meydana gelmektedir. Ayrıca bunun yanı sıra yerleşim yeriyle neredeyse iç içe olan 900bin metrekare büyüklüğündeki bu çöplük, içme sularının kirlenmesine, hava kirliliğine, sokak aralarından kirli suların akmasına sebep olmaktadır. Mahalle sakinleri resmi kurumlara pek çok kez başvuruda bulunmuş olsa da kurumlar tarafından yapılan incelemeler mahallelinin aleyhine yazılan raporlarla sonuçlanmış, mahalle sakinleri karar alma süreçlerinin dışında tutulmuştur. Ayrıca hem bir ekolojik felaket hem de çevresel adaletsizlik örneği olarak Harmandalı mahallesinin kentsel dönüşüm alanı ilan edilip ranta açılması da mahallelinin endişelendiği noktalardan biridir. Diğer yandan 2021 yazında yaşanan Dersim yangınlarında hem kamuoyunun hem de Türk devletinin kayıtsızlığı Türkiye’den iyi bir çevresel ırkçılık örneğidir. Bu kayıtsızlık bir yandan doğal varlıkların yok olması yönünden eko-kırım boyutu taşımakta; diğer yandan da bu bölgede yaşayan insanların doğal çevrelerinin yok oluşunun önemsenmeyişi ortaya koymaktadır.

Kaynakça:

Friedrich Engels, İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu, çev.Yurdakul Fidancı, Sol Yayınları, 1997

Isabelle Anguelovski, Çevre Adaleti. içinde: Küçülme: Yeni Bir Çağ için Kavram Dağarcığı, ed. Bengi Akbulut ve Ethemcan Turhan, Metis: 2020, 57-62.

PÖLEN ÇOCUK

Hazırlayan: Ozan AKSÜNGER

Kapibara gibi oyna

"Kapibara"

Ekolojik Oyun Kutusu

Arjantin'de eskiden bataklık olan, çimdirlerde ise zenginlerin yaşadığı Nordelta'yı bölgenin yerlisi kapibaralar istila etti. Yağmacıların huzurunu kaçıp bahçelerini altüst eden kapibaralar ekolojik geriye dönüş hareketini başlattı.

Pandemi ile birlikte evlerini geri alma hareketi başlatan kapibaralar dünyanın en büyük kementçileri. Buenos Aires'in en zengin mahallelerinden Nordelta'da yaşayan 'seçkinler' kapibaraların her yere pislemesinden, seyin halindeki araçlara saldırmasından şikayetçi.

Bizler de kapibaraların ekolojik geri dönüş mücadelesini selamlıyoruz. Ve ekolojik oyun kutularımızı bu geri dönüşü esas alarak hazırlıyoruz. Mevsimsel döngüyü ve ekolojik takvimleri esas alarak hazırladığımız etkinlik kutumuz aynı zamanda orman anaokulları felsefesini benimsenerek çocuklar için hazırlanmıştır. Doğaya yakın olma eğilimi doğuştan gelen içsel bir güdüdür ve her çocuğun hakkıdır. Bütün oyunlarımızın doğanın içinde oynanması felsefesi ile.

Hazırlayan : Ozan Aksünger

ORMANDA BU AY

2021-2022 EKOLOJİK TAKVİM
KASIM AYLIK PROGRAM

1. HAFTA

*MANTAR ÇALIŞMASI HAFTASI

2. HAFTA

*YÖSÜN VE LİKEN ÇALIŞMASI HAFTASI

3. HAFTA

*SONBAHAR PARFÖMÜ ÇALIŞMASI

4. HAFTA

* EKMEK YAPMA ÇALIŞMASI H.

KAPİBARA EKOLOJİK OYUN KARTLARI

1. HAFTA

KASIM

MANTAR ÇALIŞMASI HAFTASI

MANTAR ÇALIŞMASI HAFTASI

MANTAR ÇALIŞMASI ETKİNLİĞİ:

- SEPETLER (BİR KAÇ TANE)
- ELDİVEN VE BİR BİÇKİ

YAĞMURLAR DOŞMEYE BAŞLADI VE TOPRAK TOM BEREKETİ İLE CANLAR DOĞURMAYA CANILARI BESLEMeye DEVAM EDİYOR. ŞİMDİ MANTARLARI KEŞFETME HAFTASINDAYIZ. ŞİZE EN YAKIN MANTAR TOPLANILAN ORMANLIK VEYA KIRSAL ALANA GİDİN. BAZI MANTARLAR ZEHİRLİ OLABİLECEĞİ İÇİN ÖNCELİKLE MANTARLARA CİPLAK ELLE KESİNLİKLE DOKUNMAYIN. BİR ELDİVEN İLE GÜVENLİĞİNİZİ ALIP MANTARLARI İNCELEYE BAŞLAYABİLİRSİNİZ. VE MANTARLARI EZİLMEMEYER BİR CİSMİN (SEPET, KOVA) İÇİNDE TOPLAYIN. AYRICA ZEHİRLİ OLMA İHTİMALİNE KARŞIN FARKLI MANTARLARI AYNI SEPETİN İÇİNDE TOPLAMAYIN. ŞİMDİ TOPLADIKLARI MANTARLARI BİR BÖTÖNÜN ÜSTÜNE SERİP İNCELEME ZAMANI. ACABA KAÇ FARKLI MANTAR TOPLADINIZ ? VE BU MANTARLAR İLE DİŞİRECEĞİNİZ HARİKA YEMEKLERİ MERAK İLE BEKLİYORUZ.

KAPİBARA EKOLOJİK OYUN KARTLARI

2. HAFTA

KASIM

YÖSÜN ÇALIŞMASI HAFTASI

YÖSÜN ÇALIŞMASI HAFTASI

SU FİLTRELEME ETKİNLİĞİ:

- YÖSÜN
- ODUN KÖZÜ , ÇAKIL VEYA KUM
- 3 ADET KUMAŞ , 3 ADET UZUN DAL

BULUNDUĞUNUZ ALANDAKİ DERİNİN SUYUNU İÇMEK İÇİN ÖNCE SUYU FİLTRELEMeye İHTİYACIMIZ VAR. BUNUN İÇİN İLK ÖNCE AYNI BOYUTTA OLAN 3 DAL PARÇASINI ÖSTTEN BİRBİRBİNE BAĞLAYIP AYAKLARI PEŞİMDEN GİBİ KURUYORUZ. SONRA 3 ADET OLAN KUMAŞ PARÇALARI FİLTRELERİMİZİ 3 KADEMELİ OLACAK ŞEKİLDE BAĞLIYORUZ. VE ARDINDAN EN ÖST KADEMEYE KUMLU ÇAKILI, ORTA KADEMEYE YANMIS ODUN KÖZÜ, EN ALT KADEMEYE DE YÖSÜNÜMÜZÜ YERLEŞTİRİYORUZ. FİLTRELEMİZİN EN ALTINA DA SÖZLEN TEMİZ SUYU BİBİRTİRİDİ. İÇMEK İÇİN BİD KAP YERLEŞTİRİYORUZ. EN ÖST BASAMAKTAN SUYU SOZMEYE BAŞLADIKIMIZDA ÖNCE ÇAKILLI KUM SUYUMUZU BERAKLAŞTIRACAKTIR. ARDINDAN SUYUN İÇİNDEKİ CANLI ORGANİZMALARI TUTAN KARBONLU KÖZ SUYU DAHA TEMİZ HALE GETİRECEKTİR. VE SON OLARAK DA YÖSÜN DİĞER BÖTÖN İZİLİ UFAKLI MALZEMELERİ TUTUP SADECE TEMİZ SUYU BIRAKACAKTIR. AŞAĞIYA SUYUN RENGİ BİRAZ BULANIK OLABİLİR TEDİRGİNLİK VE SUYU YÖSÜN KOKACAKTIR. SAKIN TEDİRGİNLİK OLMAVIN. SUYUMUZ ŞİMDİ DAHA ÇOK TEMİZ BİR HALE GELDİ BİLE. İSTERSENİZ BU İŞLEMİ BİR İKİ KERE DAHA YAPTIKTAN SONRA DA SUYU İÇEBİLİRSİNİZ. AFİYET OLSUN.

KAPİBARA EKOLOJİK OYUN KARTLARI

3. HAFTA

KASIM

SONBAHAR PARFÖMÜ ÇALIŞMASI H.

SONBAHAR PARFÖMÜ ÇALIŞMASI

PARFÖM ETKİNLİĞİ:

- BİR ADET CAM VEYA ŞEFFAF PLASTİK ŞİŞE
- (EYDE BİTİMİŞ PARFÖM ŞİŞESİ DE OLABİLİR.)
- BİR ADET DAL PARÇASI

SONBAHAR MEVSİMİN MEYVE VEREN BİTKİLERİ VE AÇAN ÇİÇEKLERİ DAHA YAKINDAN KEŞFEDELİM O ZAMAN.BU BİTKİ VE ÇİÇEKLERİ KEŞFEDERKEN NASIL OLDUKLARINA DOKUNUP, ONLARI KOKLAYIP, YAKINDAN GÖZLEMLEYELİM. ŞİMDİ PARFÖM ŞİŞEMİZİN AGZINI ACIP UZUN DOĞA YÖRÜYOŞÜNE ÇIKALIM. YOL BOYUNCA RAŞTILADIKIMIZ BİTKİ VE ÇİÇEKLERİ ONLARDAN İZİN ALARAK KOÇUK KOÇUK KOPARIP ŞİŞEMİZİN İÇİNE ATALIM. BOĞUTLEN , KUŞ BURNU , ÇİĞDEM ÇİÇEĞİ , SARI HİNDİBAĞ, KARDELENLER, YEŞİL ÇAY VS. BU MEVSİMDE BİD ÇOK DAHA TORE RAŞTILAMA İHTİMALİMİZ YOKSEK. SONRA BU TOPLADIKLARIMIZIN ÜZERİNE BİRAZ SU KATARAK ONLARI ÖNCEDEN YERDEN BULUP SOYDUGUMUZ TEMİZ BİR DAL PARÇASI İLE EZMEYE BAŞLAYALIM. BU ÇİÇEK VE BİTKİLERİ İYİCE ÖZÜNE BIRAKANA KADAR ERİLDİKTEN SONRA ŞİŞEMİZİN İÇİNE BİRAZ DAHA SU DOLDURUP YAPTIĞIMIZ PARFÖM KOKLAYABİLİRİZ. İŞTE HARİKA KOKULU BİR SONBAHAR PARFÖMÜ.

POLLEN ÇOCUK

KAPİBARA EKOLOJİK OYUN KARTLARI

4. HAFTA

KASIM

EKMEK YAPMA ÇALIŞMASI H.

EKMEK YAPMA ETKİNLİĞİ:

- HAMUR
- UZUN BİR DAL PARÇASI
- MAGNEZYUM ÇUBUĞU
- ATEŞ YAKMA VE SÖNDÜRME MALZEMELERİ

ATEŞ YAKMAK RİSKLİ VE ÖNLEMLERİN ÖNCEDEN ALINMASI GEREKEN CİDDİ BİR İŞTİR. ATEŞİ YAKMADAN ÖNCE ATEŞİ YAKMA VE SÖNDÜRME MALZEMELERİMİZİN YANIMIZDA OLMASI GEREKİR. ŞİMDİ BAŞLAYABİLİRİZ. ATEŞİ DAHA ÇOK DİKKAT ÇEKME İÇİN MAGNEZYUM ÇUBUĞU İLE YAKMAK DAHA ÇOK EĞLENCELİ OLACAKTIR. İŞTE ATEŞİMİZ YANDI ŞİMDİ UZUN BİR PARÇASI BULUP UCUNU BİÇGİMİZ İLE ŞİVİRİP TEMİZ BİR HALE GETİRELİM. VE ARDINDAN YOĞURUP KIVAMINI ALMASI İÇİN BEKLETTİĞİMİZ HAMURUMUZU DAL PARÇASININ TEMİZ UCUNA SAGLAMCA SARIP, HAMURU SÖNMÜŞ SICAK KÖZÖNE ÖSTÖNE DOĞRU UZATIP DİŞMESİNİ BEKLEYELİM. İYİCE KAVRULDUKTAN SONRA SICACIK KAMP EKMEĞİNİZİ AFİYET İLE YİYEBİLİRSİNİZ.

KUZU GÖBEĞİ MANTARI

Yenilebilen bir mantar türüdür. Genelde ormanlarda tek tek veya küçük gruplar halinde bulunur, özellikle oman yangınlarında sonra sıkça rastlanır. Genelde bahar aylarında ortaya çıkar. Bahar aylarında yağışın olmaması olumsuz yönde etkiler. Sahte kuzu göbeği mantarı) karıştırılma riski olduğundan dikkatli olunmalıdır. Çeşitli alejrik reaksiyonlara neden olacağından çiğ olarak yenmemelidir.

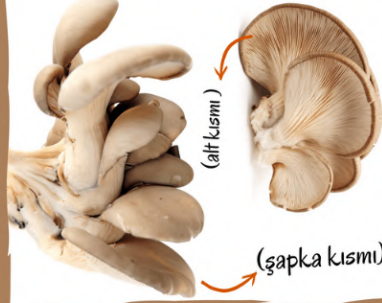
PUF MANTARI

Genişten inceye doğru giden yuvarlak, dolgun gövdesiyle bilinir. Dış kısmı beyazdır ve tepesinde üzerlerinde dikenimsi çıkıntılar olan, küçük bir kapak bulunur. Olgunlaşma dönemlerinde kahverengine dönüşürler ve tepesindeki kapak, yağmur damlaları, dokunma, düşen palamutlar gibi etkenlerle patlayarak, ağırlı ve sporlar çevreye saçılır.

İSTİRİDYE MANTARI

Latince tür adı ve yaygın adları, mantarın gelişim yeri ve biçiminden esinlenerek verilmiştir. Bunun için Kavak mantarı olarak da bilinir. Kavak mantarının geniş, istridyeye benzeyen bir baş bölümü vardır ortalama çapı 5 ile 25 cm arasında değişir, doğal örneklerinin renkleri beyazla gri veya meşe kabuğu rengiyle koyu kahverengi arasındadır. Yenilebilen bir türdür.

SİNEK MANTARI

Sinek mantarı (Amanita muscaria), Gelin mantarı olarak da bilinen, Amanitaceae familyasından zehirli ve halüsinojen bir mantar türüdür. Yaratıldığı delilik krizleri 4-6 saat sürer. Bu mantardan etkilenenlerde; ruh halinin değişmesi, (keyifli veya kaygılı durum), nedensiz gülme, hayal görme, konuşma güçlüğü, yorgunluk vs. gibi belirtiler görülür. Bu mantardan zehirlenmelerde ölüm olayı nadirdir, özellikle küçük çocuklarda tehlikeli olabilmektedir.

KANLICA MANTARI

Sonbahar yağmurlarından sonra yetişir. Gölgelik yerde yetişenler sarı-turuncu renkli olmasına karşın hafif güneş gören yerlerde yeşilimsi-morumsu renkte olabilir. Çam ağaçları olan yerlerde rengi daha koyu olur. Çam kanlıcası ya da kara kanlıca ismi verilir. Köknar ve kayın ağaç diplerinde yetişenler daha açık renkli olur ve al kanlıca adı verilir. Yağda kızartmak ya da ızgara yapmak suretiyle yenir.

ŞEMSİYE MANTARI

Mantarın bilinen adı Şemsiye Mantarıdır. Tuna Bacağı diye de adlandırılır. Şapkasının altında beyaz, sık ve derin lameller vardır. Ayak üzerinde aynı şekilde beyaz et üzerinde, düzgün olmayan zıkkak harelardan oluşan bandlar bulunur. Ayacağın ucu şişkin, soğan biçimindedir. Sap üzerinde şapkaya yakın, çok belirgin bir halkası vardır, ancak kolayca kopabilir. Yenilebilir bir mantardır. Şemsiye mantarının aynı soydan (kırmızı şemsiye mantarı) bir başka mantar ile karıştırmamak gerek. *Ayrıca bu mantara bakınız.

Kapibara gibi
oyna

PÖLEN ÇOCUK

ТВОЙ ХОД!

SSCB Anayasası 18. Madde: Şimdiki ve gelecek kuşaklar için, toprağın, maden ve su kaynaklarının korunması ve bilimsel olarak kullanılması, bitki ve hayvanların korunması, hava ve suyun temizliğinin sağlanması, doğal zenginliğin çoğalması ve insanın çevresinin iyileştirilmesi için gerekli adımlar güvence altına alınmıştır. Madde 67: Her SSCB yurttaşının doğayı ve zenginliğini korumakla yükümlü kılınmıştır.

104. yılında nice Ekimler umuduyla, tarihimizden öğrenerek özgür ve ekolojik bir toplum için sosyalizm mücadelemizi sürdürüyoruz.